Ükshinnumber 5 kop.

Kõigi maade töölised, ühinege!

„ЭДАЗИ“ ежедн. орган эстонск. секций Ц. К. Р. К. П. и Сев.-Западн. ::: Бюро Ц. К. Р. К. П. :::
B.K.P. keskk. ja Põhja-Lääne büroo Eesti sekt. häälekandja.
Ленинград, Фонтанка 27. Awatud kella 10—7.
Telefonid: Toimetus — 533-86, trükikoda — 171-41.

Edasi

Kuulutuste ja tellimiste hinnad

Kuulutamine	Tellimine
esimesel lhk. 3 r. kul.	Linnades 1 kuu — 1 rbl.
viimasel „ 1 „ „	aasta — 11 rbl.
keskmistel „ 6 „ „	Maal 1 kuu — 50 kop.
k.-har. asut. 20 k. „	aastа — 5 rbl. 50 kop.

E. Kirjast. Ühisuse liikmetele ja kollekt. tellides 15% odawam.

Nr. 69 (3266) Neljapäewal, 26. märtsil 1925 8. aastakäik

Harry Sinclair

Ameerika töösturite juht, kes kontsessiooni sai Sahaliini saarel, kuid lepingu täitmisele ei asunud. Nõukogude kohus tühistas kontsessiooni (waata lähemalt eilasest lehest).

Mispärast aeti laiali Egüptuse parlament.

Inglise kodanliste ajalehtede järele.

Londonist, 24. märtsil. Egüptuse parlamendi laialisaatmine leiab ajakirjanduses üldist tähelpanu. Manchester Guardian“ kirjutab eessõnas: Pole kahtlust selle kohta, et nüüd tehakse weel suuremaid katseid walimisi „ümberseada“, kuid wähe wõime loota, et wäljawaated olekśid iseäranis rõõmsad Egüptusele kui ka meile.

„Daily Herald“ loeb Egüptuse sündmusi üllatawateks, sest Siwar-paschal oli tarwitada igasugused abinõud, et enamust wõita. Kirjasaatja lisab juure, et praegusel korral ei sallita Kairos ühtegi parlamenti, kes ei toetaks orjaliselt Inglise ülemwalitsuse ja Egüptuse panga käsikuid.

Enneolemata tormihoost Ameerikas.

New-Yorgist, 24. märtsil. Tormihoo all kannatasid kõige rohkem Hlihoisi, Indiani ja Tennessee osariigid. Wähemal mõõdul Missouris ja Kentukis. Ärarüüstatud maapind ulatab 300 penikoorma pikkuseni. Laius — mitmesugune, kohati mõne meetri laiune, teises kohas ulatab aga penikoormani. Et läbiminna sellest maa-alast, oli tormil tarwis wiis tundi aega. Ükfikutes kohtades kestis ta kõigest wiis minutit.

Lordide wäljakutse Ida rahwastele.

Londonist, 24. märts. Wiimasel saadikutekogu koosolekul teatas Bridgeman Inglismaa sõjaasjanduse rahalise eelarwe suurendamise nõudmisest, et mere toetuse punktide ehitamine Singapuri ei ole hädaohtlik Jaapanile.

Türgimaa wälisministri haawamine.

Konstantinoopolist, 24. märts. Automobiili õnnetuse läbi sai raskelt haawata Türgimaa wälisminister Schukri-pascha. Tema elu on hädaohus.

Hirm kommunismi ees.

Wiinist, 24. märts. Austria walitsus keelas ära kirjanik-kommunist Erich Mühsamile Wiini sisesõita, kartes, et ta ühenduses on Austria komparteiga.

5000 metallitöölist unlitsale.

Berliinist, 24. märtsil. Saksamaa suuremas tööstuse keskkohas Kasselis lasti lahti 5000 metallitöölist. Lahtilaskmise põhjuseks on tööliste palga juurenõudmine.

Saksamaa „erakorralise kommisjoni“ kohtuasi.

Uurija Fogti tunnistus.

Leipzigist, 24. märtsil. Kohus kuulab üle uurijat Fogti, kes ütleb, et ei wõi juttugi olla, et Neumann nuuskur on ja kinnitab, et Neumanni tunnistus on õige. Pärast annab Fogt kohtule üle materjali, mis saadi kätte läbiotsimistel riigipäewa ja maapäewa kommunistiliikudes fraktsioonides.

Fogt seletas, et selles materjaalis on palju andmeid „tshe—ka“ kohta. Pääle selle kinnitab ta, et „Mopr“ (Rahwuswaheline rewolutsiooni wõitlejate ühisus) ei olewat muud midagi kui kommunistliku partei osakond, mille pääülesandeks on tagakiusatawatele kommunistidele wale passide muretsemine.

Fogti tunnistus läheb täitsa ühte Neumanni (prowokaator) tunnistusega.

Fogti tunnistuse ajal protesteerib kaitse selle wastu, et kohtule anti üle materjaal, mida kaitse läbi ei ole waadanud ja tõeks tunnistanud. Wastasel korral on kaitse sunnitud kohtust lahkuma. Pääle selle üks kaitsejatest (sotsiaal-demokraat) protesteerib selle wastu, et Fogt lisab dokumentidest wäljawõtete omadele seletustele Lenini nime juure, ja nõuda ei esine ta mitte tunnistajana, waid eksperdina.

Ühenduses sellega, et Fogt ähwardas Skoblewskit surma nuhtlusega, pannakse mõlemad silm silma wastu. Siin peab Fogt ennast liiga tagasihoidlikult ülewal. Skoblewski kordab, et Fogt ütles, et ta surmamine on „moraalselt tarwilik“.

Kallaletungimised Stresemannile.

Berliinist, 24. märtsil. Dresdenis ärapeetud pangermanistide ühisuse keskomitee täiskogu koosolekul wastuwõetud resolutsioonis tungitakse wihaselt kallale Stresemannile tema ettepaneku eest Ententele kindlustuse lepingust ja nõutakse Stresemanni kohtu kätte andmist.

Keskerakonna häälekandja „Germania“ tõendab, et Lutheri kabineti ja riigipäewa rahwuslikkude liigete wahel on kokku lepitud wälispoliitika küsimustes.

Mopr on Austrias keelatud.

Wiinist, 24. märtsil. Austria kassatsioonikohus jättis tähelepanemata Mopri Austria sektsiooni kaebtuse Austria walitsuse wastu, kes keelab Mopril sääl tegutseda. Kohus põhjendab oma otsust selega, et Mopr on poliitiline organisatsioon ja tema tegewus on „riigile kardetaw“.

Araabias on wõitlused käimas.

Londonist, 24. märtsil. Kuna muhamedlaste rändamise aeg Islami püha kohtadele läheneb, tõusis päewakorrale Mekka ümbruskonna julgeoleku küsimus, kuna wõitlused Hedgesis edasi kestawad. Indias on juba osa palwerändajaid Bombaisse kogunud ja ei saa edasi liikuda, kuna teated tulid, et Hedgesi rand on blokeeritud ja sisemaal lahingud käimas.

Kurdid on tagasi löödud.

Konstantinoopolist, 24. märtsil. Kurdid tungisid uuesti pääle ja tahtsid Harputi oma kätte saada, kuid löödi walitsuse wägede poolt tagasi.

Senat Herrioti wastu.

Pariisist, 24. märtsil. Senati rahaasjanduse kommisjoni aruandja Berange esinemine kiideti hääks kogu wastasrinna poolt, kes kiidawad hääks Berange poolt ettepaneku wähendada mitmesuguseid riigi eelarwe osasid.

Pahempoolsete ajakirjandus tõstab suurt kära senati wastu, teatades, et walitsus ja saadikute kogu ütlewad ära isegi läbiwaadata seda, mis järele jääb nende üldisest tööjõust, pääle eelarwe kärpimist senati kommisjoni poolt. Poliitiliste ringkondade arwamise järele ei tule nende ähwarduste pääle liig tõsiselt waadata, seda enam, et Berange aruanne kiidetakse hääks rahanduse ringkondades.

Kompartei ajakiri „Humanite“ tähendab, et senati kommisjon hoidis kokku pääasjalikult wäljaminekuid terwishoiu ja autasu andmise pääle riigi teenijatele jne. Wõib arwata, et suurem osa palati liikmetest annab järele ja otsib kokkulepet senatiga.

Balfour soomusautode ja kuulipritside kaitse all.

Pariisist, 24. märtsil. Inglise sõjawäewõimud saatsid Palestiinasse 8 soomusautot ja 8 kuulipritsidega warustatud automobiili, kes kaasa aitaks Palestiina sõjawõimudele Balfouri sääloleku ajal korda alal hoida. Balfour sõitis eila Kairosse ja täna sõidab edasi Palestiinasse.

Poola panid järele andmas.

Warssawist, 24. märtsil. Seimi (parlamendi) kommisjon wõttis wastu resolutsiooni, kus kõneldakse S. N. W. Liidu piirilähedase maa sõjalise kolonisseerimise wastu. Küsimuse lahendamine lükati edasi, kuni uue maareformi wastuwõtmiseni.

Tifliisis aeroplaani hukkumise loo uurimine.

Tiflisist, 24. märtsil. Taga-Kaukaasia walitsus organiseeris erilise ekspertide kommisjoni Kaukaasia Punasewäe juhataja sm. Korki juhatusel Junkers'i aeroplaani hukkumise uurimiseks. Kommisjon tuli hoolikalt asjalugu uurides järgmistele otsustele:

1) Aeroplaani põlema hakkamine ei tulnud mootorist ega ka aeroplaani juhtimise aparaadi rikkest ehk korratusest.

2) Tõenäolik on, et tulekahju algas reisijate kabineti sisemisest (wõib olla ettewaatamata tulega ümberkäimisest suitsetamise juures), kust tuli wõis edasi minna kahekssateistkümne-liitrilisse reserwuaari, mis andis aeroplaani mootorile bensiini.

Läti parlamendi uus president.

Riiast, 26. märtsil. Läti seima esimeheks waliti saadiku kohale Londoni määratud Wesmanisi asemele sotsiaal-demokraat dr. Pauls Kalnisch 56 häälega 29 Hääle wastu ning kuue hääle erapooletuks jätmisel.

Näljahäda Jirimaal.

Jirimaa talupojad elawad rasket puudust üle. Wiljaikaldus wõttis neilt leiwa.

Näljale, ühes selle paratamata kaaslastega — waesus, haigused, mustus jne, on seltsinud nüüd ka teine proletariaadi waenlane — külm. Wahetpidamata wihmawalingud on Jirimaal nüüd wiimase kütteaine — turba ära rikkunud.

Jirimaa kindral-kuberneer kinnitab seda fakti lühikese teadaandega: „Tänawu on kustunud paljud kolded, kus tuli on kümned aastad leegitsenud“.

Jirimaa talupojad on meie poole pöörannd appihüüdega — anda neile mitte ainult süüa, waid ka kütet. Kogu proletariaadi ülesanne on appi ruttamine oma Jiri wendadele, põlema panna ka teine tuli: rahwuswahelise solidaarsuse tuli. Selles tulelõkkes selginegu neile, et neil õigus on weel rohkema pääle kui kartul ja turwas, et neil on õigus kogu ilma pääle, mida nad wõitma peawad ama klassiwendadega kogu ilmas.

Meie pildil näeme Jirimaa talupoegade nälginuid lapsi.

Lloyd-George Prantsusmaa wastu.

Berliinist, 24. märtsil. Lloyd-George esines Berliini „Acht Uhr Abendblatt'is“ kirjatükiga Genfi protokolli läbikukkumise üle, mida nimetab „Kroonuliseks protokolliks“. Lloyd-George astub iseäranis terawalt omas kirjatükis Prantsusmaa ja Ida liitlaste wastu wälja.

Prantsusmaal — tähendatakse kirjatükis — on hästi warustatud 3 miljoniline sõjawägi. Poolal on üle 1 miljoni sõjariistatud ja wäljaõpetatud soldatit.

Tshehi-Slowaakia ja Bulgaaria wõiwad ka anda 1 miljonilise sõjawäe. Ning nad kõik piirawad Saksamaad ja tema sajatuhandelist sõjawäge.

Presidend Coolidge peab hoiatama neid riike sellest, et tõsine hädaoht rahule peitub nende suurearwulises sõjawäes.

Sõjaasjanduse eelarwe wastu astus wälja Mac-Donald. Tema teatas, et mere toetusepunktide ehitamine Singapuris on wäljakutseks kollast tõugu rahwastele ja kutsub wälja üle Aasia rahulolematuse. Mac-Donald teatas, et Hiinamaa ja Jaapani juhatusel kawatsetakse üldaasia konwerentsi kokkukutsumist, et ära määrata üldiseid Aasia riikide poliitilisi huwisid.

Soome uueks pääministriks Tulenheimo.

Helsingist, 26. märtsil. Soome president tegi koonduserakondlasele professor Tulenheimole ülesandeks uut walitsust kokku seada.

Tulekahju Rooma Panteonis.

Roomast, 23. märtsil. Panteonis tekkis tulekahju. Tuntawalt on wigastatud Rafaeli haud ja mõnede Itaalia kuningate hauad 17. ja 18-aastasajast. Panteoni maja on ehitatud 28 a. enne Kristuse sündimist.

Inglise imperialismi uus prowokatsioon.

Egüptuse parlamendi laialisaatmise puhul.

Alles walitud Egüptuse parlament aeti walitsuse poolt laiali. See on Inglise imperialismi ueks prowokatsiooniliseks wälja-astumiseks, kes püüab ärataotada Egüptuse oletawat iseseiswust ja teda lõpulikult ja awalikult liita Inglise riigi piiride sisse. Kuidas see lähemalt sündis, selleşt mõnesõnaga tuleks peatada ka nende tingimiste juures, mis wõimaldasid Inglise imperialismi käsikule, Egüptuse walitsusele seda korda saata. Wiimases Egüptuse parlamendi Saglul-pascha parteil (Wafd) oli rõhuw enamus: 214 saadiku kohast oli temal 192 kohta. Pääle Inglise wäeülema kindral Liusteki tapmist Kairos, sundisid inglased parlamendi poolt toetust leidwat Saglul-pascha walitsust ametist lahkuma ja panid selle koha pääle oma käsiku Siwar-pascha, kes truilt nende sõna kuulis. Siwar-pascha esimeseks tööks oli parlament laiali saata ja uued walimised määrata.

Igasugused seaduse nõudmised saidlõhutud, wiidi sisse kahejärguline walimine otsekohese walimise asemel jne. Waatamata kõigi nende katsete pääle, saawutas Saglul wõidu. Uute parlamendi walimiste ajal sai ta ligikaudu pooled hääled, s. o. 102 kohta 214 kohast. Sääl juures said aga walitsuse parteid (konstitutsioonilised wabameelsed) ja ihtidadistid (wanameelsed) — kõigest 73 kohta.

Sagluli walimine parlamendi esimeheks on fakt, mis näitab, et temal parlamendis on rõhuw poolehoidmine. Arusaadaw, et Egüptuse walitsus, kes Inglismaa sõnakuulelikuks tööriistaks, ei wõinud leppida olukorraga, sest Egüptuses on inglastele kõige wihasemaks waenlaseks Saglul, kes kujutab enesest inglaste silmis waatamata tema parajusmeelsuse pääle, rahwuslise liikumise kehastust. Ning inglased wastasid Sagluli wõidu pääle parlamendi walimistel parlamendi laialisaatmisega.

Pole mingit kahtlust selle kohta, et see nähtus on Egüptuse oletatawa iseseiswuse lõpuliku häwitamise eelduseks ning Inglise ülemwalitsuse uuesti maksmapanemine (wiimane wõeti ära pääle sõda). Wiimaste andmete ja abinõude järele otsustades on Inglise walitsus otsuseks wõtnud „kindlat sihti“ pidada Egüptuse suhtes, ning soomustatud rusikaga mahasuruda Egüptuse rahwa wabastusliikumist. Kuidas see Inglismaale korda läheb — näitab tulewik. Igatahes on aga selge, et Egüptuse rahwas wabatahtlikult Inglise imperialistide orjusesse ei lähe, waid mehiselt wõitleb imperialistide ikke äraheitmiseks. Selles wõitluses on kogu ilma töölisklassi poolehoid orjastatud Egüptuse rahwa poolt.

Endine tsaari loss Liwaadias.

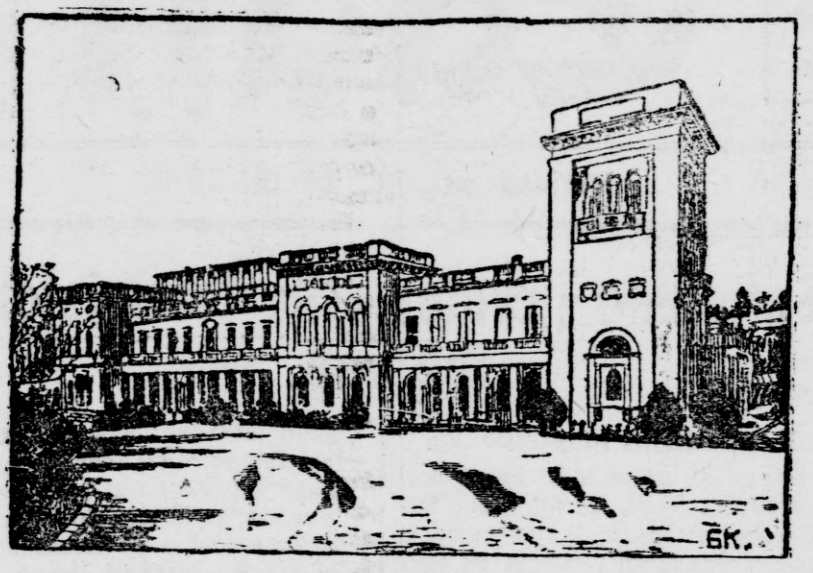

Meie pildil näeme Liwaadia lossi üldist pilti, mis nüüd talupoegade arstimiseks on määratud.

Wene keisrite loss talupoegade terwise sepikojaks.

Endine tsaariloss Liwaadias, Krimmi lõuna kaldal, on antud sanatoorinmiks talupoegadele.

Keisri loss Liwaadias.

Wene keisrite elu oli õige mõnus. Rahaga kokkuhoidlik ei oldud. Muinasjutulise uhkusega sissesеatud lossid tõusid üksteise järele. Iga keiser ehitas omale ise lossi. Kuid Peterburi ja selle ümbruse lossidest ei olnud logelejatele weel küllalt. Puudus lõuna päikene. Ja nüüd anti käsk ehitada Krimmis uus loss. Liwaadia on Krimmis üheks paremaks kohaks. Põhja tuulte eest warjawad Liiwaadiat kõrget mäed.

Ühe suwe jooksul ehitati siia loss üles, kuhu keiser oma perekonnaga „puhkusele“ sõitis.

Nüüd wõiwad aga siin puhata ja terwist kosuda need, kelle käest selle lossi ehitamiseks raha wõeti.

Kuidas talupoegi sanatoorinmi saadetakse.

(Jutuajamine kurortide pääwalitsuse juhataja sm. Mogilewitshiga)

Mullu oli talupoegade jaoks Kumagori kurort Kaukaasias mineraalwetes. Selleşt lästi läbi 400 inimest. Rahapuudusel ei olnud wõimalik rohkem läbi lasta. Tehti ainult katset talupoegade arstimisega Odessas.

Talupojad tarwitawad päämiselt mudaga ja kliimalişt arstimişt.

Tänawu on talupoegade jaoks antud endine keisri loss Liiwaadias, kuhu mahutatakse 300 woodit talupoegade maksuta arstimiseks. Üldse kawatsetakse suwe jooksul siit läbi lasta 1.200 inimest.

Talupoegade wäljawalik kurortidesse sünnib walla kommisjonide poolt, mis koosnewad walla täidesaatwa komitee, W. K. P. walla ringi ja talupoegade wastastiku abiandmise komitee esitajatest. Kohad talupoegadele antakse ainult talupoegadele saha tagant.

Mis wäärtus on töölisel „wabas“ Ameerikas.

(Meie Ameerika kaastööliselt).

Ilusal kewadisel õhtul kihutas autos noor rikas insurance broker (kinnituse seltsi agent) T. W. Humphreys San-Franciskos mere äärt wiiwat teed mööda. Ulladatud toredast loodusest ja mureta elust, unustades kõiki teeõigusi ja sõidureeglid, ei pane ta tähele üle uulitsa ruttawat kahte noort neidu. Neiud näewad tulise kiirusega lähenewat autot, püüawad endid päästa, kuid hilja . . . kiljatas, wereloik maas.

Kuid auto kihutab endiselt edasi surnuna maha jättes 14 aastase Olga Erlandsoni ja raskesti wigastatuna tema õe Alphelda . . .

Kodu jõudes ütleb Humphreys: „Ajasin kellegile uulitsal otsa — ei tea, kas oli mõni koer wõi inimene“.

Paar päewa hiljem ulatawad need sõnad ka politsei kõrwu, mille tagajärjel Humphreys arreteeriti, kuid kohtu otsuseni 20.000 dollari kautsjoni wastu wabastati.

Kohtu ees Humphreys oma süüdi ei salanud, waid tähendas, et tema saanud sõjas isamaad kaitstes kihwtiste gaafide läbi wigastada ning selle tõttu ei mäleta enam kõiki juhtumisi, mis siis sündis.

Kaitsjad adwokaadid, kasutades Humphreysi endisi sõjalisi teeneid, mängisid nendega osawalt wannutatud meeste isamaaliste tunnete pääl. Ja kohus? Pääle kahetunnilist nõupidamist mõistis Humphreysi õigeks. Ja kapitalistlikus riigis ei wõigi see ju teisiti olla. Oli ju surmasaanud ja wigastatud töölise ja päälegi töölise-wäljamaalase perekonnast. Nende ema ei osanud isegi ingliskeeltki! Mõrtsukas on aga selle wastu sajaprotsentiline ameeriklane, täis isamaalsust, eluröömu ja pääasi — rikas on. Neid faktisid arwestades ei wõinud Humphreysi taolisest sõõdikutest koosnew kohus teisiti otsustada.

Samas kohtus juhtub, et mõni rikas „lady“ oma öö elust wiltu läinud näojooni ja segamini aetud juukseid korraldama läheb iluduse templi, kusjuures teenija „süü“ tõttu temal mõned juukselokid ära kõrbuwad. Sellele „hirmsale kuritööle“ järgneb iseeneşest mõistetaw kohtuskäimine ja otsus, kuid hoopis teistsugune kui eelmisel juhtumisel — 10—15 tuhat dollarit waluraha kõrbenud juukseloki eest.

Palju maksab nüüd ühe töölise elu? Meil on wähemalt niipalju teada, et see ühe rikka „lady“ juukselokkigi wäärt ei ole.

Asjata on töölisel kapitalistlikus kohtu õiguse otsimine.

Ed. S—son.

Wiis aastat Pihkwa kubermangu Eesti sektsiooni poliit-hariduslikku tööd eestlaste seas.

Esimesed organiseerimise koosolekud Pihkwa kubermangu Eesti asunikkude keskel.

Pihkwa eestlaste elu.

Mõne nädala pärast, s. o. 11. aprillil käesolewal aastal, täiub 5 aastat aluse panemisest W. K. P. Pihkwa kub. komitee Eesti sektsioonile ja samuti ka Eesti töörahwa klubile. Nende organisatsioonide ümber on keerlenud selle wiie aasta wältel kogu Eesti tegewus. Esimene kui juhtiw organisatsioon partei komitee juures töötab üle kub., teine oma ümbruses linnas. Kuid klubi on siiski abiks olnud ka partei sektsioonile wäljaspool Pihkwat Eesti asundustes poliit-hariduslikku tööde walgustamises. Seega tuleks nende mõlemate tegewust ühiselt selgitada.

Pihkwas elawatel Eesti töölistel awanes järjekindla poliitilise arenemise wõimalus alles 1920 a., olgugi, et töörahwa walitsus elas siis juba kolmandat aastat ja oli sellega töörahwa poliitilist arenemise käiku juba tublisti edasi wiinud. Pihkwa ja mõned tema kreisid selle osaliseks aga weel ei saanud.

Kogu aeg keerles siin sõjaline tegewus, mitmesuguste sõjawägede ja röövbandede näol. Sõjawäed läksid ja tulid.

Siin olid Saksa imperialistlikud sõjawäed, Wene walgekaardlaste Balahowitshi bande, kes tapsid ja poosid töörahwast kõige jõledamal kombel. Lõpuks weel walge Eesti oma löökgruppidega, kes põletasid maha terwed külad ja röövisid mis said.

Nende metsikutele tegudele ei oleks iialgi lõpu tulnud, kui mitte punane sõjawägi ei oleks seda lõpetanud, neid röövbandesid minema kihutades. Alles siis kui elu harilistesse roobastesse oli juhitud, awanes wõimalus tööks.

Kohe, pääle walgete taganemist, s. o. 1919 aasta keskel, hakkas tegewus ka Pihkwa linna eestlaste keskel. Koondati endid endise Eesti kooli ruumide ümber, et algada poliit-hariduslikku tegewust. Kuid siia olid walged maha jätnud oma agendid, kes kogu tegewust püüdsid oma seisukorrast juhtida ja segada. Nii ei tulnud alguses tööst suuremat midagi wälja. Puudusid juhtiwad jõud, kes oleksid tööd õigetesse roobastesse juhtinud.

Wiimaks tuli sm. Künnapuu ja hakkas siin esimesi waguşi poliit-hariduslikul töö-põllul ajama. Tema oli tol korral Pihkwas punaste komandööride kursustel lektoriks. Kogu oma waba aja ohwerdas ta siin eestlaste keskel ära, et tegewust arendada, sest üldises ulatuses kees tegewus täies hoos ja seda oli tarwis ka siin kokkukõlasse wiia. Sm. tegi selles mõttes suure töö ära.

Tegewus wõtab kindlama kuju.

Keskkohast saadetakse 1920 a. esimeste kuude sees organisaatorina Pihkwa kub. Eesti asunikkude keskele tööle sm. Mintal, kes kohe kõige päält partei liikmed arwele wõtab ja tegewusele kindlama kuju annab.

Esimene partei liikmete koosolek peetakse 11. aprillil partei komitee ruumides ära, kus walitakse sektsiooni büroo kolmest järgmisest seltsimehest — Mintal, Nirk ja Ots. Kokku olid tulnud sellele koosolekule peaaegu kõik Pihkwas wiibiwad parteiliikmed-eestlased.

Uhtlasi walitakse samal koosolekul Petrogradi ülemaalisele Eesti sektsioonide konwerentsile saadikuks sm. Nirk, kellele koosoleku poolt ülesandeks tehtakse Pihkwa kubermangu Eesti asunikkude keskel töö tegemise tarwidusest wõimalikult mitmekülgselt konwerentsile walgustada.

Samuti pannakse alus samal koosolekul Pihkwa Eesti töörahwa poliitklubile. Walitakse ajutine juhatus, kes ka energiliselt tööle asub.

Klubi esimesed sammud.

Ruumid oli saadud endise linnapää Agapowi majasse, seega kõige kaunimasse kohta, ühes ilusa mööbliga. Olgugi, et natukese wäikese wõitu oli, kuid esialgu oli neistki, sest osawõtjaid klubi tööst oli alguses ka wähe. Käisid ainult parteiliikmed koos ja pidasid poliitilisi waieluse õhtuid. Kuid kindel alus oli pandud. Poliitring töötas alguses kaks korda nädalas, teisi ringisid ei olnud.

Pärastpoole saadeti keskkohast sektsiooni tööle weel sm. Mitt, kes kindlalt asus ka näiteringi ja laulukoori organiseerimisele.

Sektsiooni büroo otsustas, et klubi tuleb maksku mis maksab massiliseks asutuseks teha. Selleks kutsuti klubi liikmete üldkoosolek kokku ja waliti klubi juhatus, kuhu kuulusid järgmised seltsimehed: Mitt, Nirk ja Ots, kes oma wahel tööd järgmiselt ära jaotasid: klubi juhatajaks — Mitt, organisaatoriks — Nirk, kirjatoimetajaks — Ots.

Juhatus wiis organiseerimise tööd järjekindlalt edasi ning nimetas koosoleku otsuse põhjal klubi — Pihkwa Eesti kommunistlikuks klubiks.

Sektsiooni kaasaitamisel koondusid ikka rohkem ja rohkem ausaid töörahwaper

Tööliskirjasaatjate büroo

järjekordne koosolek peeti ära esmaspäewal, 23. märtsil. Esimesena esines aruandega sm. Stein sideme loomise asjus „Prawda“ tööliskirjasaatjate organisatsiooniga ning informeeris koosolejaid „Prawda“ kirjasaatjate lähemate ülesannetega ning kawatsustega. Samuti informeeris sm. ka oma tööst sideme loomise alal wabrikutega. Samasuguse tegewus-aruandega esinesid weel ka sm. Mõisa ja Rõõmus.

Järgmiseks päewakorra punktiks oli loengute korraldamine kirjasaatjatele, mida büroo otsustas järgmise kawa järele korraldada: 1) Lenin ja tööliste kirjasaatjate ülesanded, 2) ajakirjanduse tähtsus Nõukogude Liidu ülesehitawas töös, 3) kuidas ja millest kirjutada ajalehele, 4) ajalehe tehnika, 5) praktilised tööd märkuste, kirjatükkide jne. läbiarutamise alal. Loenguid tuleks korraldada üks kord nädalas, iga esmaspäew kell 8 õhtu. Esimene loeng on 30. märtsil kell 8 õhtul „Edasi“ toimetuse ruumides.

Edasi tõstab büroo küsimuse üles — koguda kõikide „Edasi“ kaastööliste ja kirjasaatjate pildid ja lühikesed eluloo kirjeldused toimetuse juure kokku ning anda „Edasi“ kümneaastaseks juubeliks. Oma eluloo kirjeldamise juures oleks igal kirjasaatjal ja kaastöölisel tähendada: 1) sündimise aeg, 2) haridus, 3) sotsiaalne seisukord (tööline, talupoeg, teenija jne.), 4) kunas ajalehele kaastööd hakanud tegema, 5) seltskondlik tegewus jne. Need küsimused olekſid põhiküsimused, mida tingimata walgustada tuleks, kuid mitte piirid. Igalühel tuleks oma elulugu wõimaliselt täielisemalt üles märkida. Toimetusele saadetawa pildi suurus oleks kõige soowitawam — postkaardi suurus.

Edasi otsustas büroo Opaarino raiooni kirjasaatja ja „Edasi“ hoogtöö korraldaja sm. K. Walge pilti „Edasis“ awaldada ning pöörata pildi saamiseks sm. Walge poole.

Arutati läbi töölis-kirjasaatja sm. Wäli kiri „Leninlane, perekond ja usk“ ning otsustati seda awaldada ja ainena wälja lükata, mille kohta waielused awada. Samuti waadati läbi ka teine kiri — „Kas kommunist wõib teenijat pidada“ ning otsustati ka seda waielusainena lehte lasta.

Edasi otsustati käsitada weel „Prawda“ poolt wäljalükatud aineid töölistemajade ehitamise küsimuses ning tööliste kurortidesse sõitmise küsimust.

---

liikmeid klubi ümber. Endise kodanliku kooliseltsi „Koidu“ näitegrupi ja laulukoori keskel (s. o. nende hulgas, kes walgetega kaasa ei läinud) algas käärimine. Uhed tahtsid klubisse tööle tulla, teised olid wastu ja seda just seepärast, et kardeti — ehk tulewad walged tagasi ja siis pole nalja. Polnud imeks panna, et walgete kollitamistel alguses üürikest aega ka tagajärgesid oli. Kuid mitte kauaks.

Uhel ilusal päewal lahkusid jäädawalt suurem osa just paremaid tegelasi selle ajaloolise kooliseltsi „Koidu“ mülkast, kus nii palju riidu, kiskumist ja kõiksugu sahkerdamist on olnud, kogu selle „Koidu“ seltsi tegewuse ajal.

Sellega oli siis ka wiimane hoop walge Eesti awaliku toetuskohale Pihkwas antud. Nüüd hakkas see iseeneseſt lagunema.

Need armetumad walge Eesti agendid ei teadnud enam lõppude-lõpuks mis teha. Mõned kukkusid pärast poole warguse ja ähwardamise eest kinni, teised jälle kupatasid ülepiiri (hääd teed!) Eesti. Ainult ühele „ninamehele“ (ameti poolest oli ta agronoom, nime ei mäleta) anti walge Eesti walitsuse poolt opteerimise kommisjoni juhataja koht. See nööris weel Pihkwas oma „armsaid suguwendi“, kuni wiimaks lõksu langes ja sunnitud oli põgenema oma armsale „isamaale“, kus sahkerdamine seaduslikku kaitset leiab.

Uhe sõnaga — see kõnts kadus. Ja need energilised tegelased, kes klubi juure tööle tulid ühise töörahwa huwi eest, tegid õieti. Nad wõiwad rõõmuga klubi tegewuse wiieaastalise werstaposti juurest tagasi waadata ja ütelda, et käidud tee on õige olnud.

Kui alguses klubis ainult 5—10 inimesega tegewust alustati, siis kandis ta päraſt ja nüüd juba massiliſt laadi. Isegi wäljaspool Pihkwat maal asundustes on klubi oma tegelastega poliit-hariduslikku tööd aidanud teha. Esimesteſt sammudest on werstapostini jõutud, mis wõimaldab tagasi waatamist, kui meie käidud teed arwudes ettetooksime. Kuid töö ei tarwita reklaami.

Pihkwa klubi on nagu keskklubi, kes andis maa klubidele tarwitada näitekirjandust ja pidas sidet nendega. Ta on paremaks käeks kogu Eesti sektsiooni töös.

Tegewus kreisides.

Linnas wõttis tegewus juba elawama käigu. Klubi sai kõikidele koduks, Pihkwa eestlaste terwe waimlik elu keerleb klubi ümber, iga osawõtja tunneb, et tema on osa selleſt üldisest tegewuseſt. Nüüd sai rohkem wõimalust ka maale asunikkude juure minemiseks. Sektsioon paneb päärõhku nüüd asunduste pääle, et ka sääl töö käima panna.

Uusi tegewaid jõude tuli Pihkwasse juure, sm. Jakobson asub sektsiooni tööle ja tegewus wõttis sellega hoogsama kuju.

Organiseeritakse igas kreisis, kus asunikke rohkemal arwul koos — lugemise toad, klubid, koolid. Peetakse koneſid, koosolekuid ja sügisel kutsutakse esimene kubermangu Eesti asunikkude konwerents kokku.

Tähendab, side asundustega oli loodud. Waimline elu hakkas liikuma. Asunikud koondusid omas suuremas enamuses nende organisatsioonide ümber, et selgitada silmaringi ja aidata tegelikku elu kiiremini edasi wiia.

Mida on tarwis teada ümberasujatel.

Kuhu wõib ümberasuda?

Ukrainasse ja Krimmi wõib ümberasuda ainult sel juhtumisel, kui Ukraina ehk Krimmi põllutöö kommissariaat annab selleks oma nõusoleku. Raiooni ehk ringkonna maawalitsuse nõusolekut on selleks wähe — seda tuleb saada nende wabariikide põllutöö kommissariaadilt.

Tuleb siiski hoiatada, seſt Ukraina ja Krimmi ütlewad peaaegu selleſt alati ära ja nõusolekut ümberasumiseks ei anna. Mikspärast? Ei ole maad eneſegi nõuete rahuldamiseks. Need mõlemad wabariigid pöörasiwad W. S. N. W. põllutöörahwa kommissariaadi poole palwega, mitte nende juure saata saadikuid, kui ka ümberasujaid. Sellepärast loobub ka põllutöö kommissariaat saadikute ja ümberasumiste tunnistuste wäljaandmiseſt Ukrainasse ja Krimmi.

Baschkiiri, Kirgiisi wabariikides ja Turkestaanis on olukord samasugune: mitte ükski neist wabariikidest kuni seniajani pole ühtegi ümberasujat wastu wõtnud ning W. S. N. W. põllutöö kommissariat luba sinna ümberasumiseks ei anna.

Kuubanimaale ja Dooni äärde ei ole ümberasumine weel awatud. Waba maad on sääl wähesel arwul olemas, kuid ei ole weel jagatud maa lappidesse. Põllutöö kommissariaat kawatseb käesolewal aastal ümberasujate maaalad wälja eraldada.

Põllutöö kommissariat andis mõnedele rühmadele luba saata oma saadikuid Kuubani ja Dooni äärde maa otsimiseks, kuid kohalised maa osakonnad pöörasi põllutöökommissariaadi poole palwega saadikuid mitte saata. Selle tõttu lõpetab põllutöö kommissariaat igasuguste lubade wäljaandmise ümberasumiseks tähendatud raioonidesse.

Nii on kajuta saata saadikuid Moskwa selleks, et luba saada ümberasumiseks ülemal tähendatud wabariikidesse ja raioonidesse.

Siberi ja Kaugesse Idasse awab põllutöö kommissariaat selle aasta kewadel saadikute wastuwõtmise.

Umberasumiseks on kawatsetud awada järgmised kubermangud: Omski, Jenissei, Irkutski, Tagabaikali, Amuri ja Primorski. Need kes soowiwad ümberasuda ühesse nendesse kubermangudesse tuleb saata sinna oma saadikud. Pääle seda, kui saadikud on maa kätte saanud, toowad säält kaasa maaosakonna tähekese ja tunnistuse, siis alles saawad nad luba ümberasumiseks. Lähematel päewadel saadab põllutöö kommissariaat laiali kõikidele kubermangu maa walitsustele tarwisminewad plangid ja dokumendid ja paneb neile ette wäljaanda saadikute tunnistused. Umberasuda soowijad peawad pöörama kubermangu maawalitsuse poole.

Wolgaääre awatakse ümberasumine see aasta kewadel uuesti.

Umberasujatele awatakse kubermangud: Samaara, Saraatow, Tsariitsõni. Saraatowi kubermangu awatakse ümberasumine märtsikuu keskpaigas.

Samaara ja Tsariitsõni kubermangudesse — suwe keskpaigas.

Need, kes omandasid neis kohtades maa läinud aastal, wõiwad ümberasumist algada see aasta kewadel. Need aga, kel maad ei ole weel omandatud, peawad alguses sinna saatma oma saadikud, ning pääle seda wõiwad ümberasuda.

Ümberasumise seadused.

Igal raioonil on omad seadused, mis lähematel päewadel awaldatakse. Pääle selle saadetakse need seadused weel kubermangu maa walitsuse osakonda, kust wõib neid saada saadikute ja ümberasumise tunnistustega.

Kergendusteſt.

Kergendusteſt saadikutele ja ümberasujatele on awaldatud juba warem, siinkohal kordame neid weel mõne sõnaga. Saadikutelt ja ümberasujatelt wõetakse sõidu eest maksu üks neljandik osa reisijate piletite hinnast. Hinna alandust tehakse loomade põllutööriistate ja teiste waranduste pääle.

Asuge ümber artellide wiisi.

Põllutöö kommissariaadi poolt on trükitud ja kohtadele saadetud ümberasumise ühisuste põhikiri. Umberasujad, mis ühendatud ümberasumise kooperatiiw ühisustesse, saawad laenu põllutöö masinate ostmiseks jne. Uksikutele laenu ei anta.

Käsiraamat ümberasujatele.

Lähemal ajal laseb põllutöö kommissariaat wälja ümberasumise käsiraamatu: üks Wolgaääre ja teine Kaugeſt Idast. Nendes raamatutes on kirjeldatud, mida kujutawad eneſest need raioonid, missugusi raskusi kohtab ees ümberasuja ja kuidas tuleb sääl oma majapidamist korraldama hakata.

M. B.

Asunikud nõudsid sektsiooniſt alati kõnelejaid ja juhatajaid, kes praktiliselt üht kui teiſt küsimust kohapääl aitaks lahendada.

Sellega algas ka maal nagu uus ajajärk. Erksamad noored ruttasid koolidesse, kes Leningradi, kes kohapäälsetesse õpeasutustesse. Ka kirjanduse ja ajalehtede järele algas nõudmine. Ainukene puudus ja takistus oli see, et puudusid need jõud, kes igale poole asundustesse oleksid suutnud tungida. Päälegi takistas seda weel see, et asundused raudteest eemal on, tuleb 70—90 wersta hobustega sõita. Loomulik, et ühenduse mõte siin paljugi soowida jätab. Kuid kindel alus on pandud ja nüüd tarwis kindlat rada edasi sammuda.

Wiies aastapäew 11. aprillil.

Need 5 aastat on meie silmade eest nii kiirelt möödunud, et waewalt oleme aega saanud ümber waadata. Eriti kiirelt on nad möödunud just neis organisatsioonides, kus töö kogu aeg on keenud. Nende aastate wältel on mõndagi ilusat läbi elatud, edusamme saadud. See, mida 1920 aastal nagu kauguses nägime, on nii mõneski kohas juba teostamisel.

See kõik peab meid kutsuma ühisele nõupidamisele tulewiku töö kohta, et töö tegemiseks jõudu koguda. Olime ju 1920 aastal üle kubermangu enne 11. aprilli organisatsioonide pooleſt waesed, neid polnud olemaski. Kuid nüüd wiienda aastapäewal tagasi waadates, peame rõõmuga ütlema — tehtud töö on wilja kannud. Ule kubermangu on organisatsioonid loodud, kes teewad ühiskondlikku tööd parema tulewiku päraſt. 1920 aastal pandi alus kogu sellele tööle ja meie oleme tunnistajad, et meie enam nii waesed ei ole. Oleme wiie aasta jooksul suure sammu edasi astunud...

Wiiendal aastapäewal tuleme kokku kõik! Eriti need asunduste ja klubide esitajad, kuhu Eesti sektsioon ja klubi on tihti wäljasõitusid teinud, kõnede, kontsertide ja näitemängudega, nagu Saaritsa (olgugi, et ta on Leningradi kub., kuid sinna tegi Pihkwa klubi oma esimese wäljasõidu kohe pääle organiseerimist ja nii mõnelgi korral weel pärastpoole), Dno, Meritinitski, Majakowa, Tsepelka ja Toropetsi klubi.

Need on ka wanemad organisatsioonid, ning liginewad samuti warsti oma 5-aastalise tegewuse ülewaate juure.

Meil on teada, missugustes tingimustes tuli töötada alguses, kus ei olnud kogemusi ega wilumust, et kogu seda tööd alguses elujõuliselt käima panna. Tuli wisalt tööd teha ja waewa näha, et niikaugele oleme jõudnud, kus meie wiienda aasta werstatulba juures peatada wõime, kui ühise töö juures, kus tuli ühiselt jõudu pingutada. Ainult ühisel jõul sammume meie edasi.

Wiis aastat järjekindlat poliitharidusliku tööd on möödas, kuid see ei ole mitte lõpp, waid siit läheme edasi ja tõmbame ikka uusi ja wärskemaid jõude tegewusesse, kes seda tegewust edasi wiiwad ja arendawad. Nii, et kõik, kellel kallis on töörahwa tulewane arenemine, on sel õhtul ühiselt koos.

E. Mirk.

Leninlane, perekond ja usk.

Meie leninlastel on palju arusaamatusi perekonna elus. Naine on usklik, wiib lapsi kirikusse ja selle tõttu tekkiwad mehe ja naise wahel õõrumised. Uhe leninlase perekonnas ristisid naine ja ema salaja lapse ära. Kuidas olla, mis teha, kui perekond usukamitsas weel kinni on?

Paljudel läheb asi lahutuseni. Mõned püüawad enam kestwama agitatsiooniga perekonna pääle mõjuda. Ühel leninlasel märgati aga, et tema naine kirikus käib ning teda hakati pilkama: „Waat — ise leninlane, kuid naine orjab jumalat! ...

Tarwis selgitada küsimust: mida peab tegema leninlane, kui tema perekond ikka weel usklik on, kui naine kirikus käib, sinna ka lapsi wiib jne. Kas peab leninlane sundima perekonda oma waadetele alluma, mis tähendab hariliselt lahutuseni minekut, ehk peab ta süstemaatlikult agiteerima, tõmbama naist ühiskondlikule tööle ning wõitlema sel wiisil usuliste eelarwamistega.

Minu arwamine on: tarwis perekonda sundida oma waadetele alluma ehk wastasel korral katkestada naisega ühendus. Lubamata on, et leninlase lapsi ristitakse, et leninlase lapsed kirikus käiksid.

Tööliskirjasaatja J. Wäli.

Toimetuselt. Kuiwõrd sm. J. Wäli seisukoht õige on? Toimetus kutsub kõiki lugejaid selle kohta oma arwamisi awaldama.

Punased nurgad, klubid, seltsid ja ringid wõiwad saada

liikmekaarte.

Hind 2 kop. tükk, saatmine tellija arwel.

Eesti Kirjastusse Ühisus Leningrad, Fontanka 27.

Mida otsustas kollektiiw-majapidamiste kongress.

Kõige päält tuleb tähendada, et üleliiduline põllumajanduste kollektiiwide nõupidamine kutsuti kokku õigeks ajaks, sest et parema ja kasulikuma talupoegade majapidamise küsimused koondawad enese ümber ikka laiemaid kihte külas.

Nõupidamisel olid esitatud kõigi kollektiiw-majapidamiste esitajad: ühiskondliku maaharimise ühisused, põllumajanduse artellid ja kommuunad. Pääle selle weel esitajad põllumajanduse kooperatsioonide ühisustest ja maaorgaanidest.

Nõupidamise töö seisis kolmes pääpunktis:

1) Kollektiiw-majapidamiste ehituse kokkuwõtted ja nende praeguseaja seisukorra ülewaade.

2) Milliste teede kaudu areneb edaspidi talupoegade majapidamise kollektiiwiseerimine.

3) Kollektiiw-majapidamiste ehituse järjekordsed ülesanded.

Nõupidamise töö esimeses osas kuulati ära põllumajanduse ühisuste ja kõikide raioonide kohtade aruanded, eeskätt kollektiiwsete majapidamiste poolt selgus, et olemas olewad kollektiiw-majapidamised kõwenewad majanduslikult, on märgata uute kollektiiw-majapidamiste juurekaswu — pääasjalikult lihtsamaid, artellide ja ühiskondliku maaharimise wiiside näol. Suurem osa on kollektiiw-majapidamistel mitmepõlluline külwikord, majapidamine on parem ja kasulikumalt seatud kui üksikutel majapidamistel, mille tõttu on wiljasaak kollektiiw-majapidamistel suurem.

Ühenduses sellega selgus nõupidamisel terwe rida [walusaid küsimusi kollektiiw-majapidamise elus, pool maad on kollektiiw-majapidamistel korraldamata — lahusolek ümbruskonna talupoegade majapidamistest, igal pool ei ole sissewiidud arwe- ja raamatupidamist. Tihti on juhuseid, kus üksikud kollektiiw-majapidamise liikmed lahkuwad ja enesega kaasa wiiwad maaosa, üldisest maa arwust.

Paljudes kollektiiw-majapidamistes puuduwad organisatsioonilised majapidamise plaanid ja teised sellesarnased nähtused.

Kuid üldiselt kõwenewad kollektiiw-majapidamised ja ümbruskonnas asuwad talupolad tunnewad suurt huwi uute majanduse wiiside wastu.

Järgmisteks küsimusteks oli: milliste teede kaudu wõib minna ja läheb talupoegade koopereerimine. Nõupidamine kinnitas, et talupojad lähewad tööjõu koondamisele põllutööstuses, laialiste rahwahulkade koopereerimise, kauba ringjooksu ning põllumajanduse- ja krediitühisuste kaudu tähendatud eesmärgile.

Koondades jendid lihtsatesse kooperatiiwidesse wastastikkuseks warustamiseks, turule toimetamiseks, laenusaamiseks jne. lähewad talupoegade majapidamised paratamata üle wastastiku walmistuse organiseerimisele, milleks suuresti kaasa aitab külade warustamine traktorite ja teiste põllutöömasinatega.

Ühes sellega märkis nõupidamine, et küla waesem kiht wastawate põllutööriistade puudusel läheb üle ühiskondlikule maaharimisele, organiseerides ühisusi ja artellisid.

Lähemateks järjekordseteks ülesanneteks kollektiiw-majapidamiste ehitusetöös märkis nõupidamine järgmist: igas kollektiiw-majapidamises tuleb jaluleseadida täpne arwelpidamine ning majapidamised peawad sündima kindla plaani järele, ning et hää majapidamisega näidata üksikutele majapidajatele ühiskondliku tööjõu kasulikkust. Lõpetada kollektiiw-majapidamistes maakorraldus. Kõwendada kollektiiw-majapidamisi agronoomiliste jõududega. Kollektiiw-majapidamised peawad olema kultuurilised majandused. Nõupidamisel selgus, et kollektiiw-majapidamised tarwitawad wähesel arwul krediiti, siin tunnistati suurendada neile laenu andmist laenu ühisuse liikmeteks astumisega. Nõupidamine wõttis wastu otsuse, et ei tule ühtegi kollektiiwset wormi lugeda lõpetatuks, waid igat ühte on tarwilik täiendada ja ehitada nõnda, et see wastaks majanduse ja laialdase talupoegade hulkade nõuetele.

Nõupidamine tunnistas, et kollektiiw-majapidamised peawad kuuluma kooperatsiooni, sest ainult neis tingimustes wõiwad nad edasi areneda. Kuid arwelewõttes kollektiiw-ehituse iseäraldusi, eraldas wälja kollektiiw-majapidamiste nõukogu kui nõuandwa orgaani põllumajanduse ühisuse juures. Kollektiwistide ühisel jõul ja maaosakondade ja põllumajanduste kooperatiiwide ühisuste kaasaaitamisel teostame ülesseatud ülesanded.

S. K.

Maksim Gorki.

Sündinud 1869 a. 26. (13.) märtsil.

M. Gorki kunstiline ja ühiskondlik-publitsistlik tegewus ja ewolutsioon — see on üks heledam wastupeegeldus terwest, oma tähtsuse poolest määratust ajajärgust, 1890 aastast kuni meie päewini. Gorki ei annud, samuti kui Weresajew, ajajärgu waimliku elu koondatud ajalugu oma töödes, kuid oma suure kunstniku ande tõttu oli tema enam kui keegi teine temaaegne Wene proosakirjanik selleaegse õige tähtsa ühiskondliku grupi arenemise „ajalooliseks" dokumendiks. Paljud arwawad, et Gorki oli Wene proletariaadi kirjanik ja Gorki praegune „langemine", tema rewolutsioonilselt seisukohalt taganemine kolgakodanlikule „parteitule" waatepunktile praegusel ajal on ootamatu, juhuslik.

Sarnane arwamine on aga täiesti ekslik. Gorki ei ole sugugi proletariaadi kunstnik ja aadetekandja. Prowintsi linna wäikekodanlikust kihist wõrsunud deklasseeritud klassilise iseloomu kaotanud wõju, sattus tema 90 aastatel demokraatliku haritlaste kihi mõju alla, samal ajal kui tema sai „üksikuks", oma riigikol tungides tsiwiliseeritud ühiskonna elu põhikihti. Gorki läks läbi klassidewahelise inimese tüüpilist käiku sotsiaalse aluse otsimisel oma ideaalide ja püüete awaldamiseks. Alguses allub Gorki 90 aastatel, Wene kodanlikkude idealistide õitseajal, indiwidualismile ja romantilisele sümbolismile — idealiseerides paljasjalgseid, kui tugewa ja uhke isikluse esitajaid ühiskondliku wildakuse wastu.

Kui aga Gorki ei olnud kindel sotsialist, ei olnud tõsine proletaarlane waimu pooleşt, mispäraşt läks tema siis Wene proletariaadiga, oli selle armsamaks kirjanikuks kaua aastaid, tööliste-rewolutsionääride waimustajaks, Wene rewolutsiooni õhutajaks ilukirjanduses? Seepäraşt, et Gorki wihkas kogu oma hinge jõuga seda, mida wihkas ka Wene proletariaat: tsaariwalitsust selle wägistusega waba isiku ja demokraatliku hulga kallal, Wenemaa „rahwaste wangihoone" metsikust ja wägiwalda, Wene elu demokraatiawastast korda, arglikku Wene ja reaktsioonilist-silmakirjalist Lääne kodanlust.

Kuid Gorki rewolutsioonilikkus ei ole proletaarlik, waid tüüpiline demokraatlik-kodanlik. Hirmunud Wene pimeda prowintsilinna koledusest, wihates suikuwat wäikekodanlikku Went prowintsi, kartes küla, mitte uskudes ajaloolistesse jõududesse — seab Gorki Wene küla—kreisi mahajäänud olekule waatu suurlinna edu, energiat, ettewõtlikkust, Euroopa jõudu. Suurlinn, elu europaseerimine, Wene patriarkaaljuse, feodalismi, ennekapitalismi ajajärgus olew prowintsi muttekapitalistlikkude klasside asemele — see on Gorki poliitiline filosoofia. Gorki ei tunnista küla, kui rewolutsioonilist jõudu, waatamata „Suwe" pääle, mida tema kirjutas agitatsiooni sihis „wperedowtsewite" tellimise pääle.

Nii ei mõistnud Gorki, äärmine rewolutsionäär 90 aastatel, proletariaadi Oktoobrirewolutsiooni, mis tõstis küla kehwikud mõisnikkude ja kodanluse wastu. Gorki „äraand" on sama loomulik, kui Plehanowi, Martowi, Rosihkowi teisele poole barrikaade minek kodanluse laagrisse. Gorki praegune „erapooletu" seisukoht, tema reaktsioonilise — kodanliku haritlaskonna toetamine on täiesti arusaadaw tema psükoloogia ja ideoloogia alusel.

Gorki kui publitsist, ühiskondlik tegelane, poliitiker (alati oli tema sellena wassija ja saamatu) — ei ole nüüd meiega. Kuid tema andekas ja aus tegewus tsaariwalitsuse wastu Wene rewolutsiooni kasuks ja proletariaadi äratamine on suur wäärtus meie rewolutsiooni ettewalmistusel, samuti kui Plehanowi teoreetilisel tegewusel ja endistel rewolutsioonilistel tegelastel, kes praegu meie wastaste reas seisawad. Gorki ei olnud proletariaadi mõttekandjaks ja proletaarlikuks sõnakunstnikuks, aga minewikus teenis tema oma rewolutsiooniliste töödega kõigepäält rewolutsioonilist proletariaati, mõnikord andudes proletariaadi ilmawaatele ja tundele.

Nõukogude- ja kauplusteenijate ühisus külas.

Külades loetakse ligikaudsete andmete järele kuni 250 tuhat nõukogude- ja kauplusteenijat.

Külateenijate laialipillatud olek ja küla erilised tingimused küla elanikkude üldise kultuuriliselt madala tasapinna juures ning nende lahusolek linnast sisaldawad suuri raskusi ühisuse töös külas. Kuid silmi kinni sulgudes nende raskuste juures, saab ühisus juba ammu aru walla nõukogude- ja külateenijate ühendamise tähtsusest, et kindlustada sidet linna ja küla wahel.

Minewa aasta detsembrikuul ärapeetud üleliiduline ametühisuste teenijate kongress tähendas omas otsustes töö kohta külas: ühisuse esimesteks järjekordseteks ülesanneteks on lähemal ajal ühisuse tungimine külasse, et kaasaaidata allpool seiswate nõukogude ja kooperatiiwide aparaatide parandamisele, niisama ka rahuldada külateenijate rahwahulkade kultuurilisi nõudmisi ning kaitsta nende majanduslikke huwisid.

Teenijateühisuse organisatsiooniline kawa külas on järgmine: waldades, kus mitte wähem kui 25 teenijat, waliwad wiimased walla kohalise komitee, kes täidab kõik ühisuse ülesandeid oma liikmete nõudmiste rahuldamiseks. Üksikutes ettewõtetes, niisama ka külades, kus olemas 10 teenijat, walitakse ühisuse jaadikud, kes peawad ühendust kohalise wallakomiteega; üksikute teenijate nõudeid rahuldab metsa- ja maatööliste ühisuse kohalik ring, kui suurem ja tihti ainukene ametühisuse organisatsioon külas.

Minewal kuul möödunud nõupidamine S. N. W. Liidu ametühisuste keskнõukogu juures otsustas waldadesse organiseerida ühisusewahelised waldade sekretariaadid, kes peawad juhtima ja ühendama üksikute ühisuste ringide tööd külas.

Kohaliste teenijate komiteede rahalised summad koosnewad ühisuse liikmete maksudest — 2 protsenti tööpalgast, mis on määratud kindlaks seaduse poolt, asutustelt 1—2 protsenti wäljamakstud teenijate tööpalgast. Walla kohalise komitee põhitöö seisab küla tööliste tööjõu otstarbekohaselt ärakasutamises. Kreisi ühisuse osakonna käsutusel teeb kohalik komitee kollektiiwseid lepinguid tarwitajateühisuse ehk walla täidesaatwa komiteega, määrab kindlaks nende töö tingimused, walwab selle järele, et ei rikuta töökaitse seadusi, lahendab konflikte (tülisid), mis tekkiwad teenijate ja administratsiooni wahel ning teeb ühiselt teiste organisatsioonidega kultuur- ja poliit-hariduslikku tööd jne. Ühisuse organisatsioonide tähtsusest külas saawad wallateenijate hulgad kiirelt aru. Praegu on raske rääkida suurtest saawutustest sel alal, ning külateenijate õigused ja majanduslik seisukord ei ole kaugeltki korras, nende töö tingimused on rasked, allpool seiswate nõukogude ja kooperatiiwide aparaadid nõuawad weel suuri jõupingutusi. Kuid siiski on praegu märgata liikmete isetegewust külatööliste keskelt. See suur huwi, mida awaldawad küla elanikud nõukogude ja kooperatiiwide aparaatide parandamise alal, kindlustab teenijate ametühisustel külas [laialist toetust kõikide tööliste poolt.

G. L.

Leningradi tööstus.

Läinud aastal tegi Leningradi tööstus wälja kogu saaduste hulgast, mida walmistatakse S. N. W. Liidus, 15,1 protsenti. Metallitööstuses teeb see erikaal wälja, arwates niisama üldsaaduste arwu järele — 12,7 protsenti, elektrotehnikas — 46 protsenti, keemias — 23 protsenti, kummitööstuses — 56,2 protsenti, kiutööstuses — 9 protsenti, tubakatööstuses — 33 protsenti, puu ümbertööstuses — 19,1 protsenti.

Tõsi, enne sõda oli Leningradi tööstusest ettetoodud walmistusharudes protsendiliselt suurem: 22 protsenti metallitööstuses, 82 protsenti elektrotehnika tööstuses, 33 protsenti keemia tööstuses, 92 protsenti tummi- ja 59 protsenti tubakatööstuses.

Igatahes ei saa unustada neid mitte harilisi tingimisi, milles asus Leningradi tööstus esimestel päewadel pääle rewolutsiooni, kus tal ei tulnud üksi wõidelda igasuguste kriisidega, waid igal sammul pidi omale eluõigust nõudma.

Uue majanduse poliitika ajajärgul on Leningradi tööstus saawutanud suuri wõitusid. Eriti suuremaid saawutusi saime läinud tegewuse aastal.

Kõige päält oli see aasta muuteaastaks Leningradi rasketööstusele.

Sõjawalmistuse asemele hakkas walmistama meie metallitööstus terwe rea uusi rahuaja iseloomuga walmistusharusid, pääasjalikult jõu sisseseadete ja walmistusriistade loomise sihis. Kui meie waatame tööd, mis tehtud jõusisseseadete piirkonnas, siis näeme, et meil walmistatakse praegusel korral meie tehastes, algades hariliktudest nafta jõumasinatest ja lõpetades Wene tehastele mitte hariliku soenduse pinnaga kataldega ja suurejõuliste turbiinidega.

Kogu S. N. W. Liidu tehaste üldisest wäljalaskest, millel tegemist otsekohe liutööstuse masinate ehitusega, andsid Leningradi tehased 1924 aasta nowembris 37 protsendi, kuid üldisest tellimiste rahasummadest 5,3 miljonist, longes siia 3,2 miljoni rubla, ehk 60 protsendi. Ning lõpuks wiimaste kuude eduks wõime lugeda Leningradi tehastes kaubanduse laewade ehitust.

Leningradi elektrotehnika tehaste osawõtmine, mitmesuguste Liidu raioonide elektrofitseerimisest, raadioühenduse seadmisest, telefoni ja telegraafi ühenduse arenemisest, wõime wälisest küljest piltlikult ettetuua eelpool ettetoodud erikaalu andmete kaudu. Kuid sisemisest ja laadilisest küljest näeme, et see tööstusharu on iseäranis suurelt edasi jõudnud. Sääl on uuesti organiseeritud walmistusharusid rohkem kui mõnes teises.

Meie kergetööstus suurendas oma saaduste hulka, kuid samal ajal pööras erilist tähelpanu tema tööstuse omadusliku külje pääle. Sest just kauba omaduslik külg on selleks teeneks, mis awab meie kergetööstusele (kiu, naha, tubuka jne.) müügiwõimalused ka kõige kaugematel turgudel.

Leningradi tööstuse laiendamine läheb edasi suurendatud kiirusega. Eriti just ainuüksi 1924—25 aasta esimene weerand andis 82 protsendi kogu 2923—24 aasta esimese poole wäljatöötusest.

Sarnase tööde käigu juures wõime loota, et 1924—25 a. walmistusprogramm täidetakse tuntawa üleolekuga.

Tellimiste ja müügi pooles ei pruugi laienew malmistus kartust tunda.

Igatahes walusaks küsimuseks jääb ringjooksu abinõude küsimus, milline Leningradi tööstuses küllalt hääs seisukorras ei ole. Leningradi jooksew kapitaalide krediteerimise ja täiendamise kõwendamise küsimus jääb ka edaspidi pääküsimuseks.

Selle küsimuse eduka lahendamise juures seadis Leningradi tööstus oma päewakorda tehaste sisseseadete ümberloomise ja täiendamise, mis kõwendab weel rohkem oma olukorda kui tööstusline keskkoht Nõukogude Liidu tarbete rahuldamises.

S. L.

Nõukogude maalt.

Aserbeidshani jalulesseadmine.

Aserbeidshani kommunaal majanduse päewalitsuse kutse pääle andsid endid üles 800 inseneeri, kes soowiwad Aserbeidshani jalulesseadmiseks töötada. Sellest arwust on praegu wäljaeraldatud 40 inspheneeri, kelle kohalejõudu oodatakse lähematel päewadel.

Dooni sõekaewandus töötab kasudega.

Artemowskist teatatakse, et sõehinna alandamisega sai Dooni sõekaewandus mööbunud operatsiooni aastal 2½ miljoni rbl. puhast kasu.

Raudteeharu juureehitus.

Nishni-Nowgorodist teatatakse, et ehituse hoogtöö algul asub Bugorodski täidesaatew komitee Kudma-Koshewennoje raudteeharu juureehitamisele.

Nõukogude lipp „Kolõmil".

Odessast teatatakse, riigilaewade ühisus sai Londonist telegraafi teel teate, et „Arkosi" ja „Kolõmi" laewadel on Inglise lipp ja meeskond wahetatud Nõukogu lipuga. Meeskond moodustati Wene merimeestest, kes Balti laewadelt ärawõeti ja asusid seni Londonis. Ülejäänud osa meeskonda koondatakse Hamburist, kus „Kolõmi" wõtab 1300 tonni suhkrut Odessa ja Jalta jaoks.

Weel mõnda 1. detsembrist.

Meie kohus on tõelikud wead üles otsida, sest nende kõrwaldamisest olenewad tulewad wõidud.

Klassiwõitlus nr. 52, lehk. 9.

Mis oli 1. detsembri lüüasaamise põhjuseks? Nii küsis ja pidigi küsima iga kommunist, iga klassiteadlik proletaarlane, sest asi puutus ju wäga sügawalt igaühte.

Siiaajani püüti selle ülitähtsa küsimuse kohta ühelt poolt omale selget wastust leida, kuna teiselt poolt püütakse seda rahuldawat wastust, mida iga kommunist ja klassiteadlik proletaarlane oleks pidanud kohe teadma, kõigesuguste kõlawate rewolutsiooniliste lausete taha jätta, ehk paremal juhtumisel hoopis kõrwaliste peapõhjusest äraolenewate, hariliku iga nurjamineku korral ettetulewate järelnähtuste pääle juhtida.

Miks jäeti meid niikaua ilma rahuldawa seletuseta? Selle pääle meie kellegilt wastust ei saa. Alles neli kuud hiljem, antakse selle ülitähtsa küsimuse kohta, mille üle meie niikaua asjata pead murdsime, sm. J. Anwelti poolt wäga omapärane wastus. Wastusega jääme rahule ainult selles, et lüüasaamise pääpõhjust, mida nii wäga kaua ootasime, enam oodata ei maksa.

Nii õpime oma tõelikud wead tulewa wõidu kindlustuseks ainult osalt, ehk keerleme kõwa pähkli ümber ilma seda katki hammustamata, mille tuum meile siiski saaduseks jääb.

Läbilugedes sm. J. Anwelti kirjatööd, paistab jäält teraw äärmine sallimatus nende wastu, kes tahtwat 1. detsembrit õige lihtsalt seletada — blankismiga, ehk üldse midagi mõtelda julgeb Eesti asjast, eestkätt — 1. detsembrist, ega mingit informatsiooni ei taha kuulda nendest, kes siin olles nurgataga külluses wabritseeritud eneseõigustusest lõhnawaid kuulujutte 1. detsembri ülesastumise kaotamise üle laialilaotawad ja kellel selleks nähtawasti rohkesti aega ja püsiwust jatkub.

Sm. J. Anwelt püüab näidata, et teistmoodi mõtlemine 1. detsembrist on kõik „Waba Maa" informatsiooni saawutus (lehk. 3). Meie arwame, et „Waba Maa" haisewat äraandmise teadete mülgast ei maksa siin sügawamalt puudutada, kõigil on selge tema weergudel ilmuwad Eesti timukate salapolitsei wabritseeritud kõmuteated, millel suurriikidelt rahanorimise eesmärk. Siin peab seda „riiwama" ainult selleks, et näidata, et need faktid, mida „Waba Maa" haisew mülgas eneseest wälja ajab, ei leia sm. J. Anwelti poolt ümberlükkamist. Mahaarwatud 1. detsembri prowokaatorite salgamine, mis muidugi salapolitsei werekoerad oma paljastamiseks ei wõi lubada. Nende faktide seletus on ka igale lapsele arusaadaw — meil siin teistsugused kui üle piiri. Kuid faktid iseeneseest jääwad selleks, neid ümber ei lükata.

Sm. J. Anwelt näitab meile wiis kaotuse põhjust; toome need siin kõik järjekorras:

1. Päästaabi hoone waldamise ebaõnnetus, mille päletungimise plaan küllalt hästi ei olnud läbitöötatud.

2. Autotankide diwisjoni päletungimise nurjaminek olenes organisatsioonist enesest, kus kaks äraandjat, sõdur Klemmer ja allohwitser Madisson oma alatu juudase tegewusega 1. detsembri hommikul suutsiwad teisa sõjawäelasi jalule ajada. Niisama oli ka sidepataljonis araandja weltweebel Shaarup. Olgugi, et Shaarupi ja Klemmeri ausus organisatsioonil teada oli ja küsimuse märgi all seisis.

3. Lõõkrühma komandööri saamatuse tõttu ei wabastatud mitte kohe wangisid Wene uul. omale lisareserwiks, olgugi et selleks määratud lõõkrühma koosseis oli üks paremates.

4. Jõudude killustamine wäikestesse lõõkrühmadesse ja püüd kõik tähtsad punktid korraga ülewõtta.

5. Ei arwestud seda, et wastane päletungib.

Siis weel mõned wead, mis sm. J. Anwelti kirjatükis ridade wahel ära märgitud:

Seltsimehed ei osanud uulitsawõitlusi, kuidas hooneid wallata ja kaitsta, kuidas linnas waenlase liikumist edukalt takistada. Niisama ei osanud keskstaap kogu operatsiooni kawa nõnda wäljatöötada ja juhtida, et mitte raskeid wigu poleks juhtunud (waata lhk. 7 ja 8). Niisama ei walmistatud ülestõusu alguseks üleskutseid (lhk. 6).

Need on sm. J. Anwelti ütelusе järele wead, mis tehtud 1. detsembril. Siin lükatakse kõik wead prowokaatorite, keskstaabi saamatuse ja lõõkrühma meeskonna oskamatuse arwele. Kuid unustatakse sääljuures, et see kõik on ühest pääpõhjusest äraolenew, millest allpool räägime.

Waatame siis missugused olid sm. J. Anwelti sõnade järele ülestõusmise eeltingimised. Wõtame neist ainult konkreetsed andmed.

1. Kompartei lipu all oli määratu enamus tööstustöölistest.

2. 99% kõigist töölisorganisatsioonidest oli meie seltsimeeste juhtida.

3. Maatöörahwa enamus oli pöörde ja töörahwa walitsuse poolt.

4. Keskstalupoeg waatab oma enamuses enam-wähem ükskõikselt pöörde pääle.

5. Suur osa riigiteenijatest oli ükskõikne.

6. Linna wäikekodanlusel ei olnud enam wana „isamaakaitse" waimustust ja tahtmist.

7. Sõjawäes enamus oli ükskõikne. Aktiiwsete sõdurite — meie poolehoidjate arw oli üldiselt suurem kui „wabariigi" aktiiwsete toetajate arw.

8. Kodanlus oli omawahel pöörases tülis. Riiklik majapidamine ja poliitika oli pankrotis. Kaitseliit oli wapper ainult paberil.

9. Wälispolitseist oli töörahwa poolt üks kolmandik, wast teine kolmandik — ükskõikne, kolmas — aktiiwne wastane (lhk. 4 ja 5).

Need on siis sm. J. Anwelti oma sõnade järele ülestõusmise eeltingimused. Enne kui kokkuwõtte teeme, olgu weel paar sõna ka üldise päletungimise plaani pääjoontest wõi kawast.

„250—300 meest, millest seisid koos lõõkrühmad, olid ainult algatusrühmad, et teed teha, aega wõita masside mobiliseerimiseks, mis wähemalt 5—6 tundi pärast wäljaastumist pidi sündima" (lehekülg 7).

Sellega oleks sm. J. Anwelti oma sõnade järele antud selge pilt. Esiteks — eeltingimusteist, teiseks — päletungimise kawast ja kolmandaks — neist wigadest, mis päletungimise juures tehti, mille pärast 1. detsembri ülesastumine korda ei läinud.

Neid kolme tähtsat ettetoodud asjaolu kõrwu seades ja arwestades tekib lugejal paratamata raske segadus, raskem weel kui oli selle kirjatüki kokkuseadmise juures J. Anweltil, kus püütakse näidata seda, mis olemasti pole.

Kõigepäält waatleme 1. detsembri ülesastumise eeltingimisi Eestis, mis töörahwal wõimaldas kommunistliku partei juhatusel päletungimist alati oma neetud rõhujate wastu, et kodanlust jäädawalt kukutada.

Teeme seda wõimalikult sm. J. Anwelti oma sõnadega ehk tema arwamiste järeldustega. Wastasel korral wõib „mõni" jälle ütelda, et see informatsioon on „piiri tagant" „Waba Maa" mülkast; ehk teewad nii ainult nahahoidjad ja argpükslid, kes kusagilt „kindlast kohast piiritagant walmis oleks juhtima" (wist Eesti töölisteliikumist. E. R.) ja Eesti monopoliseeritud õhku ei taha nuusutada.

Esimese punkti kohta, et kompartei lipu all oli Eestis määratu enamus tööstustöölisi, ei ole ega wõigi olla mingit teistsugust arwamist. Meid huwitab ainult see määratu enamuse arw numbrites. Kahjuks ei anna sm. J. Anwelt, ei tea miks, selle arwu üle kindlat wastust. Kirjatükk laseb oletada, et Eestis tööstustöölisi igatahes mitte palju ei ole.

Teine punkt, kus öeldakse 99 protsendi kõigist tööliste organisatsioonidest oli meie seltsimeeste juhtida, jääb seda läbilugedes niipalju arusaamataks, kuipalju neid organisatsioonisi 1. detsembri ei olnud (waata lhk. 4). See kõik näitab küll kompartei endist autoriteeti, mis walge werekoerte poolt likwideeritud, aga 1. detsembri wäljaastumises mingit reaaliet osa ei etenda.

Kolmas ja neljas punkt räägib, et maatöörahwa enamus oli pöörde ja töörahwa walitsuse poolt. Keskstalupoeg oli ükskõikne. Niisama wiies ja kuues punkt põhjendab „hädawabariigi" teenijate ükskõiksust. Ainult üks kolmandik olnud aktiiwsed kodanluse poolehoidjad, mis ühesuurune ta aktiiwsete wastastega.

Nii tuleb aktiiwsed aktiiwsete wastu ja kompartei kasuks 1. detsembri ülesastumise korral jäi suurem osa neist, kes ükskõikne ja ei reageerinud pöörde wastu. Siin olid suurepäralised eeltingimused!? Miks ülesastumises neid leninistlikult ära ei kasutatud? *) Lõõkrühmasid süüdistatakse saamatuses, nõudes nende käest üliinimlikkust (lhk. 7). Teades, et nad uulitsawõitluses ei ole õpetatud. Siin näidatakse meile midagi muud, kuid mitte wiga, millest olenes Eesti töörahwa werine kaotus 1. detsembril.

Seitsmes punkt on meie arwates täitsa ebaõnnestanud. Ettetoodud arwud on küll kõik wäga „ümarguse," umbkaudselt wõetud, kuid kokkuwõte saab algupärane, päris uus, mis siiaajani paljudele teadmata.

„Sõjawäes oli laialdane organisatsioon. Aktiiwsete arw, meie poolehoidjaid, oli suurem kui „wabariigi" aktiiwsete toetajate arw. Enamus oli sõjawäes ükskõikne."

Mõõdupunkt on 3 kategooriat: Aktiiwne — aktiiwne ja + ükskõikne. See läheb pumase niidina eelarwest läbi. Huwitaw oleks aga meil see, kui palju oli just 1. detsembri sõjawäge arwuliselt.

Sm. J. Anwelti sõnade järele oli Tallinnas ja ümbruskonnas 1.200—1.500 lihtwäelast (lhk. 3). (Selle tagajärjel oleme ka meie sunnitud ainult ümarguselt wõtma).

Nendest enamus — 800 meest ükskõikne. Ulejäänud 700 meest jagame kaheks — saame 350. Nii on umbes aktiiwsete poolehoidjate ja wastaste arw käes. Siia juure paneme 600 junkrut (lhk. 7).

Seega on 250—300 wäljaastujal umbes tuhat wastast, ühe andmete järele. Kaitsepolitsei hulga ja wälispolitsei wäikest arwu jätame meelega wastaste üldisest arwust wälja. Teise andmete (lhk. 5) järele tõendab sm. J. Anwelt, et kodanlusel meie wastu rohkem saata ei olnud kui 150—200. meest, see on üks terwe kolmandik wähem kui ülesastujaid.

Mida peab aluseks wõtma? Wõtame selle, et wastasel tõepoolest rohkem ei olnud kui 150—200 kindlat meest. See paneb meid tõsiselt mõtlema. Igalpool loeme (Klassiwõitlus nr. 48, Eesti töörahwa wõitluse wäerind 1. detsembril 1924 a.), et lõõkrühmad taganesid alles wahwa ja wisa wastupaneku järele wastase ülewõimu ees, kuid wastaseid oli arwu poolest wähem.

Siin saab sm. Anwelt sellega õige ruttu walmis tähendades, et meie killustasime oma jõu, mille tagajärjel lõõkrühmad liig wäikesed tulid ja meie ei arwestanud seda, et wastane päletungima hakkab (lehek. 8, punkt 4—5).

Kus on siis sõjalises taktikas ja strateegias need konkreetsed andmed, mille pääle rajati 1. detsembri ülesastumise plaan? Kus on siin rewolutsiooniline leninistlik wõitluse teooria? — Nii küsib ja peabki küsima iga kommunist ja klassiteadlik proletaarlane. Ainult see on meil tähtis, millest olenesid ära need ülemal ettetoodud wead, mida sm. J. Anwelt püüab ühe hoobiga õigustada?

Wastuse selle pääle saame mitte klassiwõitluselt, ega ka mitte sm. Anwelti käest, kes rewolutsioonilist leninismi wõitluse teooriat segab millegi muuga, üteldes, et nende tema poolt ettetoodud wigade ärahoidmine oleks kahtlemata 1. detsembri wõidu toonud (lehek. 10). Wõib olla, et see tema arwates nii oleks läinud, kuid üks on kindel, et see leninismi teooria mittetunnistamine ei lasknud neid wigu ette näha, mida meie nüüd peame õppima 1. detsembrist.

E. R.

*) Lenin W. Oktoobrirewolutsioon, lhk. 35. „Ülesastumine, et olla edukaks, ei pea tugenema mitte salanõu pääle, mitte partei pääle, waid eesrinna klassi pääle. See esiteks. Ülesastumine peab tugenema rahwa rewolutsioonilise tõusu pääle. See teiseks. Ülesastumine peab tugenema kaswawa rewolutsiooni ajaloo sarnase murrangu punktile, kui rahwa eesrindade aktiiwsus on kõige suurem, kui kõige suuremad on kõhklemised waenlase ridades ja nõrkade, poolikute, kindluseta rewolutsiooni sõprade ridades. See kolmandaks. Nende kolme ülesastumise tintimuses esineb markslsm blankismist."

Eestlased S. N. W. Liidus.

Eesti asunduste töötaw naisterahwas hakkab uue elu ülesehitusest kindlalt osa wôtma.

Kuidas läks naispäew mööda. Sammud naisterahwaste organiseerimise alal.

Toropetsi kreisi talunaised astuwad kindlalt ühiskondlikule tööle.

Bentsa talunaised otsustasid asuda oma juhi Lenini juhtmötete teostamisele.

1. Eesti klubi ja kool korraldasid ühiselt 8. märtsil klubi-õhtu. Rahwast — enamasti naised ja lapsed — oli ruum puupüsti täis. Pääle mõnusaid ettekandeid wiideti aega seltskondliste mängudega.

2. Mihailowski koolis Bentsa wallas, sinna sõitsid Toropetsist (50 w.) sl. M. Kribe ja sm. Radik, kus nad koosoleku korraldasid. Eestlasi oli eelteate puudusel kokku tulnud 45 inimest, nendest talunaisi 18. Koosolek möödus suure huwitusega ja wõeti elawalt sõna iga küsimuse kohta. Pääle resolutsiooni naistepäewa kohta, kiideti teised ettekandeid hääks, mida otsustati teostada, awati Eesti lugemistuba, mida kohustati ka kooli awamiseks Bentsa tarwilist eeltööd teha. Otsustati kultuurfondi annetusi R. Rubeli kätte koguda. Pääle koosoleku korraldas kohalik Wene noorte ring maksuta piduõhtu kõnedega ja muu ettekandega ja kahjuks tantsuga. Aeg oleks Bentsa noorte ringil tantsu asemele mõnusamat lõbu muretseda, nagu kehakultuur ja ühised mängud.

Naistepäew tõi asunikkude keskele rohkesti erutust ja algatust, mis pöördepunktiks Bentsa ajaloosse jääb.

3. Sementsowa lugemistuppa nõuti ka naiste organisaatori Eesti sektsioonist, kuid nende puudusel saadeti sinna ainul ettekandeks materjaali.

4. Ega agarad Gorodki, Pjatnitsa ja Gorki lugemistoad ole teistest mahajäänud. Teadustage endi tööst.

Kosta.

Asume nue ühiskonna loomisele.

(Bentsa asund. naisterahwaste resolutsioon).

Ärakuulates aruannet naisliikumise ajaloo ja naisliikumise tähtsusest S. N. W. Liidus ja wäljamaal, terwitawad Bentsa Eesti talunaised Idamaa ja terwe ilma rõhutuid naise, kes weel kapitalismi, usu ja kombete kütkes waewlewad ja otsustati: kõige agarusega seniseist uinakusest wirguda ja ühiselt talunaised asuwad kultuuralisele, ühiskondlisele, poliitilisele arenemisele ning majanduselu ja nue ühiskonna loomisele.

Selle teostamiseks waja talunaistel koonduda W. K. P. ja Kominterni ümber, wõidelda walge terrori wastu Wopri liikmeks astumisega, wõidelda samogonni wastu, paljastades kulakut, kaotada kirjaoskamatust, end poliit- ja ühiskondlises elus arendada, uut elukorda teostada Lenini juhtmõtetel, oma lapsi ja iseäranis tütreid kooli saata ja neid emakeeles õpetada, aktiiwselt nõukogudest, kooperatiiwist ja wastastiku abiandmise komitees osa wõtta, nõukogude seadusi õppides oma õigusi kaitseda, tööwiljakust tõsta, külwipinda suurendades ja maakarja parandades nõukogude majapidamisl tõsta, agaramaid naisi W. K. P. saata, ajalehte „Edasit" toetada tellimise ja sõnume saatmisega, noori kommnoorte ühingusse, lapsi pioneeride salka ja tütreid majapidamise ja poliithariduse kursustele saata, kõik Eesti lugemistoa ümber koondada, kultuurfondi toetada ja sügiseks Bentsa Eesti kool organiseerida.

Kõik lapsed Lenini lipu alla pioneerideks saata ja nende eest kõigiti hoolitseda.

liste päewa tõttu, korraldasid Karawai asunduse noorsoo liikmed pidu-õhtu, kuhu palju rahwast kokku ilmus.

Karawai nooredmehed ei saanud ka seda pidu mööda saata ilma kiiklemata.

Karawai nooredmehed peaks ometi ükskord aru saama, et sarnastele wäljaastumistele saaks lõpp tehtud.

Trewarik.

Blagodati koolis (Sajanje wallas) pidi olema naispäewa õhtu. Kuid kokku tulid ainult mõned naisterahwad ja mõni kümmekond lapsi. Seepärast jäi ka naiste õhtu pidamata. Kanti ette ainult näitemäng.

Blagodati naisterahwad, miks jääme meie kõigist maha? Miks ei rutta meie ajaga kaasa? Kas ei oleks wõinud meie ometegi mõneks tunniks kodusest elust endid lahti kiskuda ja seda õhtut ühiselt mööda saata?

Jään lootma, et tulewikus meie nii külmalt oma ülesannete pääle ei waata.

Elene.

Karawai asunduses korraldati naispäewal pidu, kus sl. Reiberg esines kõnega ja kanti näitemäug ette.

Olgugi, et kiriklased punase nurga wastu organiseerisid ja ettekannete ajal rahu rikkusid, lätsid ettekanded rahuloldawalt läbi.

Nõges.

Punases Pustoschis peeti rahwuswahelise naispäewa puhul miiting, kuhu oli ilmunud kaunis suur hulk seltsilisi ja seltsimehi. Esineti kõnedega, millele järgnesid küsimused ja elawad waielused.

Pääle selle esinesid koolilapsed ilulugemistega.

Lõpuks kutsuti asunikke üles kooli palkisid wälja wedama.

Oma küla poiss.

Meie ülesanne seisab selles, et teha poliitika kättesaadawaks igale töötawale naisterahwale.

Lenin.

Nõukoguwalitsuse poolt alatud töö wõib edasi lükatud saada ainult siis, kui temast wõtawad üle kogu Wenemaa osa mitte sadandeid, waid miljonid ja miljonid naisterahwad.

Lenin.

Naisterahwad, koondage ridu oma organisatsioonide ümber!

Naispäew Oudowas.

Kuulsin, et Oudowa Eesti klubis olewat pidu ja nimelt naiste pidu. Toho hullu, mõtlesin, lähen ka waatama, seda imet ju meil siin ennem ei olnud.

Klubisse jõudes näen, et naisseltsilisi on sääl täis, nende hulgas ka mõni meesterahwas. Ringi silmitsedes näen, et on ka niisugused naisseltsilised ilmunud, kes senini ei ole üle klubi läwe jalga tõstnud, Ringi silmitsedes ja teise tuppa astudes näen, et ühe seina äärde on suur hulk inimesi kogunud, kes üle üks-teise õla midagi püüawad waadata. Ligemale astudes näen, et klubi kirjanduse ring on selleks päewaks ka enda seinalehe „Side" wäljalasknud ja kõik ta naisküsimusele pühendanud.

Warsti ka helises kell, algas pidulik koosolek. Esineti kõnedega ja terwitustega mitmete organisatsioonide poolt.

Pärast pidulikku istangut esines naiste ring kahe näitemänguga: „Wastutawa töölise naine" ja „Warjupaik," mis seepääle waatamata, et enamasti kõik uued mängijad naisseltsiliste hulgast olid wõetud, kes paljud esimest korda esinesid, keskmiselt üle näitelawa libises.

Laulukoor esines ka oma toodanguga, aga siin jättis häälte kokkuköla mõndagi soowida.

Pidu lõppes laulukoori ja piduliste ühise Internatsionaaliga, siis mindi lõbusas pidu tujus laiali.

Oudowa naisseltsilised! Olgu see päew, mida teie üheskoos terwe ilma naistöölistega pidutsesite, teile äratuseks.

Koondage omi ridu organisatsioonide ümber, wõtke elawalt igast seltskonna tegewusest energiliselt osa.

Koondage end ka oma kreisi klubisse, wõtke tema ringide tööst osa.

Näidake, et teie waba naisterahwas, wabas S. N. W. Liidus olete!

Näidake, et meie aasta pärast seda päewa pidutsedes ütelda wõime: Oudowa naisseltsilised on enda ülesande täitnud.

Elagu waba naisterahwas wabas S. N. W. Liidus!

Elagu kõige ilma tööliste juhi Lenini partei!

Maamees.

Naispäew kreisis.

Saaritsas, Oudowa kr. naispäewa pidustusel esinesid kõnedega: kohalik kooliópetaja ja mitmed naisterahwad. Näitemäng „Preili Freschboltsen" õnnestas wõrdlemisi hästi. Koolilapsed esinesid waba harjutustega.

Miili.

Karawai asund., Oudowa maak. 8. märtsil s. a., rahwuswahelise naistöönemad. „Leeris" käiwad peaaegu kõik, pääle nende, kes Leningradis õpiwad.

Meie naisterahwad peawad rohkem osa wõtma ühiskondlikust tööst ja asuma kindlalt eneseareudamise teele.

Käige meie kalli juhi ja õpetaja sm. Lenini juhtmõtete järele.

Teataja.

Talunaine wõtab osa ühiskondlikust tööst.

Begunitsa wallas, Trotski kr., wiidi läbi neli talunaiste raiooni konwerentsi. Osawõtt nendest oli wäga elaw. Üldse wõtawad meie walla naisterahwad ühiskondlikust tööst osa.

Töö kannatab meil naisorganisaatori puuduse all. Pöörasime W. K. P. kreisikomitee poole palwega saata meile naisorganisaator.

Teataja.

Nõukodude seadused kaitsewad naisterahwaid.

(Wolossowost, Leningradi kub.)

Paar aastat tagasi wõttis siin keegi puusepp omale teenijaks 18 aastase tüdruku. Kui wiimane hakkas palka nõudma, lubas see isik teda naiseks wõtta. Mõni kuu tagasi, pääle selle kui naisterahwal laps sündis, ajas ta tüdruku ühes lapsega minema.

Sarnastele „peremeestele" peab meele tuletama, et nõukogude seadused kaitsewad naisterahwast. Lapse ema nõudku kohtu läbi lapse ülespidamise raha ja maksmata jäänud palk.

„Mina ise".

Rahwuswaheline naismiiting.

Pihkwas peeti naispäewa puhul eestlaste miiting, mille pääle wõeti wastu ettepanek organiseerida rahwuswähemuste klubi „Töö" Eesti sektsiooni juure naisosakond.

Pääle selle oli eestlaste, lätlaste ja juutide ühine miiting. Õhtu oli täitsa internatsionaalne ja meeltülendaw.

th.

Rohkem rõhku tööle naisterahwaste seas.

Töörahwa wabariigis on naisterahwas täieõiguslik ühiskonna liige.

Pereselentsheskaja asundus, Põhja-Düüna kub. Naispäewa puhul toimepandud miitingul said meie asunduse naisterahwad teada, et nendel on ka niisamasugused õigused kui meesterahwastel ja nemad on uue elu ehitajad.

Kutsun üles talunaisi ühinemisele ja energilisele tööle.

Komnoorsoolane.

Kuwaschi asund., II grupp. Meil ei wõetud naispäewa pühitsemisest osa, sest meie naisterahwad on weel arwamisel, et kes on loodud orjama, see orjaku hää meelega.

Talunaised, jätke see wana waade maha. Nõukogude wabariigis on ka naisterahwad wabad.

Samogonni wastane.

Loowad oma organisatsioone.

Stolba asunduses, Brjänski kub., peeti ära miiting, kuhu pidid ilmuma ka walla esitaja ja kohalik naisorganisaator. Kuid wiimased jäid tulemata, mille all muidugi miiting kannatas.

Naisterahwaid oli ka wähepoole kokku tulnud.

Otsustati kutsuda kokku koosolek naisringi organiseerimiseks.

Naabri Mari.

Nebolsinski asund., Brjänski kub., panid talunaised ühes „Rahwuswahelise rewolutsioonilõitlejatele abiandmise ühisuse" ringiga toime piduliku koosoleku, kuhu ilmusid kõik asunikud. Kõnega esines sl. L. Kukk. Pääle selle astusid wälja mitmed seltsimehed, kutsudes naisterahwaid üles wõitlema orjastuse ja pimedusega.

Naisterahwad walisid oma seast wiieliikmelise kommisjoni oma tegewuse juhtimiseks.

Asume weel energilisemalt ühiskondlikule tööle.

Tikopesa asunduses, Kingissepa kr., ilmus naispäewa puhul kokkukutsutud koosolekule umbes 50 naisterahwast. Pääle aruannete wõeti wastu resolutsioon, milles kutsutakse naisterahwaid energilisemalt ühiskondlikule tööle, otsustati wähemalt kord kuus pidada naiskoosolekuid.

Siis weel pannakse toime näitemüük kohaliku pasunakoori hääks, millel mitmed pillid puuduwad.

Naiste silmades wõis näha kindlat soowi osa wõtta wõitlusest parema tulewiku eest.

Põhjalane.

Lelino asunduses, Kingissepa kr., korraldati naispäewa puhul klubis piduõhtu. Kõnedega astusid wälja sm. Tunsker, sl. Tillo ja teised, kutsudes talunaisi üles ühinema, energilisemalt ühiskondlikust tööst osa wõtma ja sidet pidama naistöölistega.

Piduline.

Tarwis asuda Lenini juhtmõtete teostamisele.

Masnikowas, Luuga kr. 8. märtsiks pidi meile ilmuma Leningradist aruandja, kuid teda ei nähtud meil.

Nooremad naisterahwad awaldawad suuremat huwi ühiskondliku töö wastu. Mitmed on noorte ühingu liikmed, paljud on klubi liikmed. Kuid suurem osa naisterahwasteest on weel usu kütketes, iseäranis wa-

Nowgorodi talunaised ei jää teistest maha.

Elagu leninism, mis meile tee paremale tulewikule kätte juhatab.

Petrowo asunduses, Borowitshi kr., peeti meil ära naisterahwaste üldkoosolek, kus esineti aruannetega Eesti ja Wene keeles. Pärast oli näitemäng.

Awalik.

Loschitowos. Huwitawaks wõis lugeda naiskoosolekut, mis naispäewa puhul kokku kutsuti. Naisterahwaid oli kaunis rohkesti kokku tulnud.

Pääle aruannete wõis näha, kuidas naisterahwas oma õiguste eest wälja astus.

Wastuwõetud resolutsioonis tunnistatakse nõukogwalitsuse põhimõtteid naisterahwa kohta õigeks ja lubati töötada käsikäes meesterahwastega parema ühiskonna ülesehituse alal.

Elagu leninism, mis meile seda kätte juhatab!

Sellest päewast pääle hakkawad mõnedki naisterahwad ühiskondlikust tööst agaramalt osa wõtma.

Naisterahwad otsustasid nõukogude ümberwalimistest energiliselt osa wõtta.

Partolomeus.

Bugri asun., Nowgorodi kub. 8. märtsil peeti meil ühe korraga ära wana walitsuse kukutamise mälestusõhtu ja naispäewa puhul miiting. Oli koos 75 inimest. Kõnedega weebruari rewolutsiooni ja naispäewa tähtsuse ühe esinesid koolitöölised.

Resolutsioonide wastuwõtmisel jäi suurem osa koosolijatest „erapooletuks" — ei hääletanud poolt ega wastu.

Sarnane ükskõiksus ei ole Nõukogude Wabariigi kodanikul kohane. Ta peab aktiiwne olema. Olles aktiiwne, loob ta omale uue elu.

Esimene naiskonwenents.

(Kaukaasiast).

(Allmäe asundus, Kaukaasias).

Hiljuti peeti meil ära esimene naiskonwerents, kust osa wõtsid 162 inimest, nendest 52 saadikut.

Päewakorras olid aruanded: partei ja naisterahwas, kooperatiiwi aruanne ja hoolealuste laste kommisjoni aruanne.

Olgugi, et Allmäel olid naisterahwad esimest kord koos, läks konwerents hästi korda. Küsimused arutati elawalt läbi. Wõeti terwe rida otsusi wastu.

Loodame, et Allmäe naisterahwad hakkawad rohkem ühiskondlikust tööst osa wõtma.

Selleks jõudu! —cht.

Tarwis rohkem hulkadega rehkendada.

Meil Allmäel pidi olema naispäewal miiting. See lükati õhtuks edasi. Kuid siis lasti sisse ainult pidupiletitega. Seepärast ei saanud suuremad rahwahulgad õhtust osa wõtta.

Ka pidu kawa ei olnud küllalt päewakohane.

Et maa naisterahwaid laiemalt organiseerida ja neid töösse tõmmata, peab selleks igasuguseid wiisisid ära kasutama ja hoolitsema selle eest, et tulewikus sarnaseid wäikesed eksitused segadust ei teeks.

Päältnägija.

On just teie asi.

(Esto-Haginskist, Kaukaasias).

„Edasi" weergudel ilmuwad sagedasti teated, Eesti asundustes naiseltsilised on asunud ennast wabastama wanakorra ahelatest ja ka oma hariduse tõstmisele. Kuid suureks kahjuks on meil weel naisterahwad sügawas unerahus puhkamas. Meie küla on küll hariduse poolest Eesti asunduste seas esimesel kohal aga igasuguse naisliikumise pääle waadatakse ükskõikselt.

„Täna on soweti ümberwalimine"!

— Noh, egas see meie asi pole!

„Täna õhtul saab olema muusika harjutus ja tants"!

— Oh ja raisk, jalad on küll weel eilsest tantsust walusad, aga ega sellepärast siis minemata wõi jääda!

Kõwerjalg.

Naisterahwad asuwad ühiskondlikule tööle.

(Sulewi asundus, Kaukaasias).

Meil oli naisterahwaste koosolek. Räägisid kooliõpetajad J. Hion ja M. Gusew naisterahwa seisukorrast kapitalistliktudes maades ja nõukogude wabariigis. Kõnedele järgnes elaw mõttewahetus. Tunnistati ühel häälel õigeks Wenemaa kommunistliku partei poliitika naisküsimuses ja otsustati energiliselt tööle asuda uue seltskonna loomisel.

Asutati naisbüroo, kelle esimeseks ülesandeks tehti Sulewi naisterahwaste hariduslikku tasapinda tõsta, et wõimaldada oma esitajaid tööle panna kõigisse ühiskondlikkudesse organisatsioonidesse.

Kaikamees.

Siberi naisterahwad peawad sammu.

(Lebediha asund., Barnauli kr., Altai kub.).

Rahwuswahelisel naispäewal oli meil ka nõukogu ümberwalimised. Ohtul oli rahwamaja inimesi täis.

Kohalik kooliõpetaja sl. Jaatson tegi lühikese seletuse selle päewa tähtsusest ja naisliikumisest. Pärast kanti ette päewale wastaw wenekeelne näidend. Koolilaste poolt kanti deklamatsioonid ette.

H. Paio.

Häwitades eraomanduse maa pääle ja peaaegu täielikult ka tehaste ja wabrikute pääle, püüab nõukogwalitsus selle poole, et kogu töörahwas, mitte üksi parteilised, waid ka parteitud, mitte üksi meesterahwad, waid ka naisterahwad wõtaks majanduslikust ülesehitusest osa.

Lenin.

Weidi ka meie magamisest ja „jumalikust Eesti jonnist".

(Kamenka asundus, Jaroslawi kubermangus).

Wõta „Edasi" kätte ja loe ning sa näed, kuidas üle nõukogude riigi kõik Eesti asunduses töötawad (muidugi pääle meie), kuidas nad edasi püüawad. Igal pool paistab silma tõus kultuurilisel wäerinnal. Asunikud töötawad, sest neil on ühine siht, idee, neil ei puudu ühistunne ning isiklistele õõrumistele on nad ammu selja pööranud ja „jumalikust Eesti jonnist" ei taha nad midagi teada.

Ule nõukogude riigi on alganud ajalehe sõprade ringide wõistlus, mis peab tõukejõuks olema meie ajakirjanduse wäerinnal. Iga töörahwaklassi liige on sellest huwitatud. „Edasi" weergudel wõime tähele panna, kuipalju on kusagil tööd tehtud. Ka meie, Kamenkas, on säärane ring. Miks ta häält ei tee? Wast on surnud, wõi on hingeheitmisel. Siis tuleks arstiabi otsida. Meie ajalehe sõprade ringil oleks palju kõneleda.

Meie noorteringil tuleks selle eest hoolt kanda, et oma wanemale wennale — „ajalehe sõprade ringile", hää pääpesu teeks oma seinalehe kaudu.

Meil on ka maaparanduse ühisus. Ta on juba kaks aastat wana, aga elumärke ei anna — magab. Nüüd hiljuti peeti selle ühisuse koosolek. Ja kui üks seltsimeestest weidi ühisuse tegewust arwustama hakkas, siis ärkasid mõned unest ja hakkasid kisama, miks nende unerahu rikutakse.

Waadake austatud „Edasi" lugejad, nõnda töötab meil maaparanduse selts.

Lõpuks on meil maad wõtnud see „jumalik Eesti jonn". Selle jonniga on seotud isiklik karjeer, rahwuslus ja ust („Püha Peetrus"). Et meil sääraseid jonnimehi palju on, siis ei ole kunagi meie asunduses ühist teed olnud, alati on lahkuminekud ka iga wäikesema küsimuse juures. Selle all kannatab muidugi kultuuriline töö.

Teie, agaramad, ärge seepärast kõhelge. Las nad jonniwad, teie sammuge edasi!

Selleks jõudu!

Nõges.

Tähelpanuks kõigile noortele ja wanadele.

Järgminc Eesti noorte ajakirja „Säde" nummer ilmub 1. mail. Et aga teatud tehniliste takistuste tõttu õigeks ajaks ajakiri wälja anda, on tarwis, et materjaal aegsasti toimetusele saaks saadetud. Praegusel juhtumisel teeb toimetus ettepaneku kõigile, kes järgmises „Säde" nummbris kirjutada tahawad ja oma kirjatükki näha soowiwad, wiimased toimetusele saata kuni 1. aprillini. See ettepanek on kõigile, niihästi neile, kes meie ajakirja pole kirjutanud, kui ka neile, kes seni kirjutanud. Nii siis seltsimehed tööle. Ühisel jõul tõstame ajakirja tema ülesande kõrgusele.

Toimetus.

Meie igapäewane leib...

Igapäewase leiwa küsimus on Leningradile tähtis küsimus, on tähtis eriti praegu, kui ainult oma kõhu eest hoolitseja kodanikukene teisele samasuguselе olewusele kõrwa sisse armastab sosistada:

— Nüüd on Lenini poolt kogutud leib otsas, tulewad jälle näljaajad. Egas praegused enamlased enam midagi teha oska!*)

Ja mõlemad lähewad kooperatiiwi (sääl ju odawam), et endid mustade päewade wastu paari puuda leiwaga kindlustada.

Ja selle tagajärg — ei jatku teistele.

On ju Leningrad ahne. Sööb päewas ikka ligi 20.000 puuda leiba ära.

20.000!

Wähemalt paarkümmend wagunit päewas.

Siberist, Ukrainast wurawad terade ja jahurongid. Tuhandad käed hoolitsewad selle eest, et leningradlastel alati wärsket leiba oleks.

Eriti suur osa sellest lasub Leningradi tarwitajate ühisuse õlgadel.

I. mehaanilist leiwatehast Leningradis peetakse paremaks ja täielisemaks kogu S. N. W. Liidus. Iga päew wiskab see tehas üksinda 6.500 puuda leiba näljase Leningradi lõugade wahele.

Määratud jahutagawarad on siia koondatud, mida alati täiendatakse. Ja ei saagi muidu. Prowwige mõni päew neid tagawarasid täiendamata jätta, kui Leningrad kohe karjuma hakkab —

— Leiba!

Laadust läheb jahu sõelumise masinatesse ja säält erilisi kanaale mööda alla sõtkumise ehk segamise ruumi. Siit läheb juba walmis taigen wagunettidega wormeerimise ruumi.

Pika laua lõpul on lihahakkimise taoline masin, mis enesesse mahutab korraga 2 puuda tainast. Selle kõrwal on mõlematil äärtel päälepanijad, kes tainast wagunettidest masinasse panewad. Nende käed ei tunne puhkust. Ikka 1—1½ puudaline tainatükk wagunetist ja masinasse ja ikka nii ja ikka nii. Peab olema tugewad käed, kui seda tööd 8 tundi teha suudad.

Samal ajal, kui nad tainast panewad, lükkawad kaks teist worme ette ning wiies paneb wormidesse ümargusi tainaralle, mis wälja roomab masinast.

Siit läheb tainas alla ahjude juure.

See on otse põrgu.

Palaw.

Kui teie harjunud ei ole, hakab pää wähe ringi käima. Kümme ahju wiskawad iga kahe tunni järele 1.200 leiba wälja.

Kuid olgu leningradlased nii näljas kui tahes, seisku nad sabades ja kirugu enamlasi, ometi ei lasta leiba pääle ahjust wäljatulekut kohe müügile, waid sellest wõetakse proow laboratooriumi.

Siin proowitakse järele leiwa wäärtus ja niiskus.

Tunnistatakse mõni ahju täis ehk ka kogu tegu alawäärtuslikuks — ei lasta seda wälja, waid läheb kas ümbertöötamisele ehk, kui wiga wähem, lastakse odawama hinna eest müügile.

Wabriku leiwa kohta öeldakse tihti —

— kuiw, teine.

Mitte kuiw, waid sarnane nagu leib olema peab. Ja mille pääle leningradlased eriti tähelepanekut pööraku — see on puhas.

Kogu wabriku kohta wõib ütelda, et see hiilgab. Tööline ei pääse uulitsalt otse tehasesse. Enne läheb ta sooja tuschi alla. Mitte ei lähe, waid ta peab minema. Pääle tuschi all ärakäimist saab ta tööriided — puhta särgi, linased püksid, kuue, mütsi ja tuhwlid. Oma asjad ja riided jätab ta siia erilisesse kasti ja saab numbri wastu.

On ta töö ära teinud, wõib jälle tuschi alla minna, kuid see on juba wabatahtlik.

Üldse — puhtuse pääle pannakse suurt rõhku.

Tarwitajate ühisuse leiba wõib igaüks julgelt süüa. Ja seda nõutakse ka ikka rohkem ja rohkem. Jaanuaris andis tehas „ainult" 4.200 puuda leiba päewas, weebruaris juba 4.900 ja praegu 6.500 puuda. Tarwis walmistust weel laiendada, eraettewõtjad täiesti wälja tõrjuda.

K. Dixi.

*) Wäljawõte toimetusele tulnud kirjast.

Leningradi teated.

Waranduste kaitse Soomemaal.

Leningradis algas oma tegewust „Nõukogude kodanikkude waranduste kaitse ühisus Soomemaal."

Uuesti organiseeritud ühisus seab eesmärgiks — juriidiliselt kaitsta S. N. W. Liidu kodanikkude waranduste jäänuseid lõpuliku häwinemise eest. Ühisuse juhatuse koosseisu kuuluwad ka Leningradi kub. täidesaatwa komitee esitajad.

Waremete ärakoristamine.

Käesolewal suwel on ettenähtud ärakoristada 200 aherwart. Läinud aastal korjati ära 150. Tänawu aasta ehitushooaja lõpul meie igatahes Leningradis enam lagunenud majade waremeid ei näe. Waremete lõhkumisest saame kõlbulikku ehituse materjaali 2—3 miljoni rubla eest.

Timukate Eestist.

Trükitöölised hakkawad kanu kaswatama.

Uhes teiste töästuse harude käigumisega kuiwab ka trükitöästus. Praegu on Tallinnas juba 125 tööta trükitöölist. Neile antakse ühisuse poolt abiraha: meesterahwastele 700 marka (3 rbl. 50 kop), naisterahwastele 600 marka (3 rbl.), missugune summa tuleb kokku ühisuse liikmemaksudest.

Et see armuand siiski prii inimestele antakse, ei meeldiwat ühisust juhtijatele kollastele. Neil on kawatsus abitarwitajaid tööle panna ja nimelt teisele elukutsele. Ühisuse juhatus on linnawalitsuselt palunud 150 tiinu maad linna lähedal olewast Ismäe rabast. Sinna kawatsetakse ehitada trükitööliste suwekolonii. Et Tallinnas 500 ühisuse liiget on, lähewad neist 400 liiget Ismäe rappa „aiawilja ja kodulinduside kaswatama," nagu sellest walge ajakirjandus tõendab ning juure lisab, et see olewat üks kiiduwäärt tegu.

Teadus ja tehnika.

Kuidas wõideldakse korterite puudusega.

Elukorterite puuduse küsimusega teewad tegemist juba mitu aastat Uue ja Wana Ilma linnade elanikud. Mõnel maal on ta muutunud suureks ja terawaks küsimuseks, mis rahutumaks teeb riigiwalitsused, mis sunnib riigiwalitsusi korraldama elukorterite küsimust seadusandlisel teel.

Prantsusmaa.

Eriti huwitawas kujus tuli esile korteri kriis Prantsusmaal. Ilmasõja ajal kaswasid Pariisi ja teiste Prantsusmaa kesklinnade ümber, suurte wöödena sarnased kohad, mida prantslased nimetasid „neegriküladeks".

Need linna ümbruse majad ehitati üles tähelepanemata jättes igasugu iluduse, sanitaar ja terwishoiu tingimised. Kui aga lõpuks selle asjasse ei oleks seganud walitsus, oleks Prantsusmaa suuremad linnad, sõna tõsises mõttes mõne aasta järele ümberpiiratud olnud „neegri küladest" mitme wersta laiuselt.

Ühisriigid

Ameerika elus on palju algupärast, puht ameerikalikku. Uhisriikide elukorterite ehituses peegeldub wastu niisama „ettewõtliku janki" hinge mõned tüüpilised jooned. Need jooned — laiaulatuslik wõte ja mõeldud asja kiirelt läbiwiimine.

Sarnaste omaduste pääle wõiks kade olla, kui selle taga ei seisaks kasuahnitsemise püüd.

Nii kui teada, kallines elamine Uhisriikides wiimastel aastatel õige tugewalt. Kuidas jõukas kodanlus wõitles tõsise ameeriklusega elukorterite kalliduse wastu näeme näitlikult New-Yorgis, Cytil asuwa „Klubide wendluse" näituses. Sääl, ühe katuse all leidsid aset kuusteistkümmend mitmesugust klubi. Siin näeme, kuidas kasulikult osataks ruume ära kasutada.

Kõige alumises keldri korral asuwad kiwisöeladud, katelderuumid ja kogu mehaniline sissesseade. Ulemisel keldrikorral asub köök, ladu ruumid jne. Sellel korral asub terwe rida kauplusettewõtteid: restoraane, biljardi saalid, habeme-juukse lõikamise töökojad jne., mis teeniwad klubi liikmeid ja ka kõrwalisi isikuid.

Esimesel korral on mahutatud suured üldised söögisaalid, kaks wähemat söögisaali, maja kontor, post, telegraf, suur klubisaal jne.

Kahele järgmisele korrale on koondatud peaaegu kõigi kuueteistkümne klubi ruumid. Ulejäänud kordadel asuwad klubi liikmete eluruumid, mis koos seisawad üksikutest tubadest, pääasjalikult magamise tubadest. Teiste koduste talituste jaoks, niisama ka wõõraste wastuwõtmiseks wõiwad nad tarwitada erilisi tube klubide juures.

Wiimasel korral asub aed, mis katusele tehtud, kus päikese wannide wõtmiseks erikoht.

Huwitawad on ka Ameerika „standarti" ehitused, mis kujutawad endist ehituse kiituse ja lihtsuse rekordi.

Standardilisteks (s. t. harilikkudeks) nimetame sarnaseid ehitusi, millel tema terwikus ja ka üksikutes osades on jäedawalt kindlaks määratud suurus ja kuju, ning mis kordub ühesarnaselt suurel arwul.

Niisuguseid ehitusi toimetawad sellekohased ehituse ettewõtted. Uks sarnane ettewõte Toumoterei linnas on eeskujulikult oma tegewuse sissseadnud. Toumoterei ühisus walmistab puumajasid, kusjuures tema enese töökojad asuwad tema metsasaagimise tehaste juures.

Isik, kes maja muretseda soowib, pöörab tellimisega Toumoterei ühisuse poole, ning walib wälja, milline tüüpus talle rohkem meeldib. Neid tüüpuseid on Toumoterei ühisusel 45.

Lühikese aja wältel, pääle tellimist saadab ühisus raudteel terwe maja, mis osadeks lahti tehtud. Kõiki need osasid on kerge kokku panna selle juhtkirja järele, mida harilikult ühelajal majaga kohale saadetakse.

Kui maja tellitakse ühes mööbliga, siis saadetakse mööbel ka lahtitehtud kujul kohale.

Et Toumoterei ühisuses on töö hästi sisseseatud, siis wõib ta majasid walmistada poole odawamalt, kui ehitades neid kohtadel.

Uldse püüawad ameeriklased kõrwale hoida igasugustest kaudsetest kuludest. Seda näeme ka Eikeni süsteemi järele ehitatud majadest. Wiimased on odawad, ning ehitatakse üles kiirelt. Nad pole puust, waid raudbetoonist.

Eikeni süsteemilised majad ehitatakse üles just kui laste mängumajakesed.

S. N. W. Liidus.

Nii kui teada, on ka meil elukorterite küsimus kaunis teraw ja tema lahendamiseks tehakse kõik mis wõimalik praegustes oludes.

Meie muidugi ei ehita, ega ei kawatsegi ehitada uhkeid losse, pilwelõhkujaid. Nende järele puudub meil tarwidus. Kuid majad, mida meil ehitatakse tööliste jaoks, ei anna sugugi alla wäljamaa, sama tüüpuse järele ehitatud majadest.

Meie töölised saawad endile mitte uhkeid, kuid igatahes wäga sündsad ja terwishoidlikud elukorterid. S. L.

Kõige suurem tamm maailmas.

Pääle kaheaastalist tööd lõpetati Kalifornias hiiglasuure tamme Don Kedro ehitamist, mis määratud 240.000 aakrilise maapinna niisutamiseks.

Selle tamme ehitamine maksis 9.000.000 rubla. Tamm on 280 jalga kõrge, pikkus — 1.040 jalga, laius — 16 jalga ja alus — 177 jalga.

Ehitatud reserwuaar wee jaoks wõtab enese alla 12,25 ruutwersta. — sügawusega 280 jalga. Pikkus on 21 wersta ja kõige laiem koht 6,75 wersta.

Jõumasin seisab koos kolmest turbiinist 20.000 hobuse jõuga.

Ilma rööbasteta tramwai.

Harilikku elektri tramwai sisseseade koosneb kolmest osast: 1) wagunist, mis warustatud elektri masinatega; 2) õhus rippuwa elektri traadiga, mille kaudu jookseb elektriwool keskjõujaamast ja 3) rööpa teest, mida mööda weerewad waguni rattad, rööpaid mööda aga tuleb tagasi jooksew elektriwool, mis läheb elektri jaama.

Käsikäes elektri tramwaidega töötawad Lääne-Euroopa suurtes linnades edukalt autobussid, s. o. suured sõidu automobiilid bensiini masinatega.

Autobusside ühenduse ehitamine on kasulik seepärast, et siit wähenewad wäljaminekud rööpa tee ehitamise pääle ja kui autobussid saawad wastawat wedu, ja masinatel ei tule tühjalt sõita, siis on ekspluatatsioonilised wäljaminekud wäga madalad.

Harilik autobuss bensiini masinaga nõuab tähelepanelikku ümberkäimist ja tema juht ei pea üksi mitte osawalt sõiduriistaga oskama ümberkäia, waid peab hästi sõiduriista masinaid tundma ja oskama tarwis minewat remonti teha, kui rikkiminek juhtub sõidul. Pääle selle teeb masin suurt lärmi ja ajab suitsu wälja, ning sõiduriista seisangu ajal kui masin töötab, raputab see sõiduriista keret.

Pikamaa sõitude juures on tarwis kaasa wõtta tarwilik arw kütteainet ja wett, lõpuks on kütteainete hinna kallidus paljudes kohtades nii suur, et mõjub raskelt weo hinna pääle. Rahulik elektrimasina käik, liht ümberkäimine ja juhtimine kindlustab elektri autobussi tuntawaid paremusi, wõrreldes bensiiniga käiwa masinaga, nii sõitjatele kui ka ettewõtele.

Inglismaal oli juhuseid, kus harilikkude autobusside ümberwahetamine elektriga käiwa autobusside wastu wiibimata mõjus teenistuse suurendamise pääle, sest publikum tundis enam mõnusust ja see tõmbas sõitjaid rohkem ligi. Elektri autobussid on kahte seltsi: akumolaatorilised ja need mis liiguwad õhus rippuwa elektri traadi abil.

Esimeses, tüübilises, hoitakse autobussi liikuma panew elektri energia tagawaraks akkumolaatorites, mis seisawad autobussis eneses ja järjelikult, on see täielikult iseseiswaks sõiduriistaks. Sarnane automobiil sarnaneb hobuse sõiduriistale. Pääle teatawat sõitu tuleb akkumolaatorid täis täita, mis on keerulisem kui autobussi warustamine bensiiniga ehk õliga, kuid kõige tähtsam on see, et sarnase akkumolaatori batarei raskus, mis küllalt on autobussi tööks, tarwitab päewa jooksul rohkem, kui bensiini ja wee tagawara kogu harilikus autobussis.

Palju paremad on autobussid, mis saawad elektri energiat õhusrippuwat traati mööda, ja mis muutuwad sellega nii nimetatud „ilma rööbasteta tramwaiks." Sarnase ehituse juures jääb kõrwale surnud bensiini ehk akumolaatorite tagawara raskus, ja järjelikult wõib läbi saada enam nõrgema jõu masinaga. Sarnase süsteemilise autobussi elektriwool wõetakse elektritraadilt liikuwate kontaktide (roolikute) kaudu. Roolikuid on kaks: esimene wõtab elektriwoolu wastu ja teine saadab traadi mööda woolu tagasi, sellega ei lähe sugugi elektriwoolu maa sisse kaduma ja ei riku maaaluste weewärkide torusi ega ka kaabelid. Roolikud ehk kontaktid on pika stange küljes, mis kinnitatud tramwai waguni katuse külge nõnda, et autobuss saab wõimaluse kõrwale sõita elektritraadist 6—7 meetri kaugusele. Selle ehituse tõttu pandakse elektriwoolu juhtiw traat küljepääle üles ja autobussid wõiwad wabalt sõita selle keskel. Kui autobusside liikumine ei ole mitte nii tihe, siis ei ole tarwidust üles panna kahte paari traatisid.

Autobusside wastastiku kokkujuhtumise ajal laseb üks autobussidest oma edasikandwa stange kontaktidega alla ja teine autobuss sõidab wabalt oma teed esimesest mööda. Autobussi elektri jõumasinad seisawad tema eesmisel teljel, ja juhitakse juhi poolt nagu harilikus tramwaid, pääle selle lisatakse juure automobiili tüübiline juhtiw mehanism. Sarnased elektri autobussid wõiwad liikuda kaunis suure kiirusega.

Ulewal kirjeldatud tüübiliste autobusside ühenduste ehitamine maksab palju wähem kui elektri tramwai oma, rööpaline tee, mille hind wäljateeb kaks kolmandikku üldisest eelarwest. Elektri sisseseaded, s. o. õhus rippuw elektri juhtiw traat on palju lihtsam kui tramwai oma, ja lõpuks edasiliikuw koosseis on enam kergem ja odawam.

Kuid kui eelarwe ehitamiseks ja esialgseteks liini sisseseadeteks wiib kasu poole, siis ei wõi meil nii kindlalt seda öelda ekspluatatsiooni wäljaminekute kohta.

Asi seisab selles, et reisijate autobuss, mis sõidab uulitsaid ehk maanteesid mööda, peab olema warustatud kummist rehwidega, millede ärakulumine isegi hääde teede juures on suur, ning eelarwe lasub tuntawas suuruses ekspluatasiooni wäljaminekute pääl.

Kirjawastused.

Nui, Masnikowas. Teie õiendus ei ole küllalt põhjendatud. Waatamata seepääle, et lapsed koolis poliitikat õpiwad ja ühiskondlisest elust osa wõtawad, puudub neil see koht, kus saaksid otsekohest kollektiiwset kaswatust. Mitte pioneerideks nimetuses ei seisa asi, waid nende kaswatuse wormis, nende organisatsioonilises töös. Et aga lapsed peaksid pioneeride asutamiseks sisse andma teadaande ehk „tõsiselt" paluma, siis oleks see üleliigne töö. Noorte kui partei organisatsioonide kongressid ja nõupidamised on selle pääle tähelpanu pööranud ning otsustanud, et pioneeride organiseerimise kaswatuse töö on komnoorsoolaste otsekoheseks kohuseks.

Eilane börse:

Keskkassa kohustused			tsherw.
" "	aprilliks	100¾	"
" "	6 kuu p. maiks	100¾	"
" "	3 kuu p. "	99¾	"
" "	juuniks	99¼	"
" "	juuliks	98⅛	"
" "	augustiks	—	"
" "	septembr.	—	"
Naelsterlingid	9 rbl.	29 kop.	
Dollarid	1 rbl.	94½	"
Prantsuse frangid	— "	—	"
Rootsi kroonid	51 "	87½	"
Soome margad	4 "	85	"
Talupoegade laen	"	89	"
1. wõidulaen	3 "	22	"

Teadaanded.

„Kõlbmatud karjased" (Jean Roule) harjutused Harmajas on 1) **neljapäewal** kell 8 õhtul 1, 2 ja 3 waatus. Ilmuda palutakse smd J. Heintz, A. ja J. Juhkum, Juurup, Kajak, Kelberg, Oona, Juhanson, Tõnisson ja Tornius, Nurk, Hunt, Saan.

2) **Puhkepäewal**, 29. märts. kell 3 p. 4. ja 5. waatus. Ilmuda palutakse smd Nurk, Hunt, Saan, Juurup, Kelberg, Tõnisson ja kõik teised seltsimehed, kes soowiwad massis kaasa mängida.

Haridusmaja ühise kunstiringi nõukogu koosolek on puhkepäewal, 29. märtsil kell 2 päewal, koosolekule on kohustatud ilmuma kõik ringide instruktorid ja organisaatorid.

Ü. K. N. instruktor.

Kõik Hauidusmaja liikmed — eelsõjawäelased terarmeelased on kohustud puhkepäewal, 29. märtsil kell 1 päewal Haridusmajasse ilmuma. Juhatus.

Haridusmaja teaatri harjutuste järjekord.

Neljapäewal, 26. märts.

kell 8—10 Näojumestuse kursus.

" 10 „Mass-inimene" 1. ja 4 pilt.

Reedel, 27. märts.

kell ½9 „Kassijaht"

Wast. instruktor-organisaator.

Pet.-Wiib. poole Eesti tööliste klubi ringide harjutused:

meestekooril igal kesknädalal kell 9—11 ja segakooril — reedel kell 9—11.

Puhkepäewal, 29. märtsil, kell 2 päewal on klubi liikmete erakorraline koosolek.

Päewakorras: Klubi spordiplatsi küsimus.

Juhatus.

Täna teaatrites:

Akadeem. riiklik ooperi ja baleti teaater
«Саломея»

Akadeemiline riiklik draama teaater
«Ревизор»

Akadeemil. riiklik wäike ooperi teaater
„Тщетная предосторожность".

Riiklik noor draamateaater
„Заговор Императрицы"

Rahwamaja
„Петр III"

Teaater „Юных Зрителей".
»Догоним солнце»

Muusikaline komöödia
«Марнэтта»

Passash
„Непокорная"

Punane teaater.
«Черноморцы»

Wastutaw toimetaja: K. Trenfeldt.
Wäljandaja: Eesti Kirjastuse Ühisus

Sm. W. Kingissepa nimeline Eesti tööliste Haridusmaja.

Kino-etendused:

Laupäewal, 28. märtsil s. a.

„Punased partisaanid"

Puhkepäewal, 29. märtsil s. a.

„Kõige noorem pioneer"
(Самый юный пионер)
ja naljapilt.

Algus kell 7 ja 9 õhtul.

Piletid: klubi liikmetel 30 kop., wõõrastel 40 kop.

„Edasi" talituses on kirjad: järgmiste seltsimeeste nime pääle: Baisan, Sawi, Põlluäär, Arenberd, Weimer ja Tikkerpuu.

Dr. Grünberg Wosstanije (end. Snamensk.) uul. nr. 2, 25. Oktobri prosp. nurgal, telef. 562-37 — Wastuwõte iga päew kella 9—12 h. m. a kella 4—8 õhtul; naisterahwastele eraldi. Praegusaja arstimisabinõud.

Sisilis (914 ja t.) ja **tripper** (terawak. ja krooniline). Suguorgaanide igakülgne arstimine, **Erihaigemaja**, sisemise-, naiste-, sünnitamise-, lõike-, hamba-, kurgu-, kõrwa-, nina- ja suguhaigused. **Sisilis** (606—914), põiehaigused, **tripper.** Wastuwõtte tunnid erialadel hom. k. 9 kuni õh. k. 9 3. Juuli (end. Sadowaja) uul. nr. 42, Sennoi nurgal. Tel. 163-31 ja 163-32.

Kusnetski haigemaja Kusnetsnõi, 7, telef. 180—52. Wastuwõtm. kõikides spets. professorite ja assistentide poolt kella 10 homm. kuni kella 10 õht. Alalised woodid (naistehaigused ja sünnitamine). Rasketalgsete konsult. **Uuematel met.** järelwastamine ja arstimine. **Sisilis 606 914 tripper** teraw ja kroonil. **Suguwõimetus** mass. ja elektris., hambaarstim. ja kunstl. hamb. Arstide kutsum. kodu.

Dipl. welsker-ämmaemand H. N. Witkun-Kolpakowa uuendas wastuwõtmist: nõuanded ja abi rasketalgsetele, sünnitajatele, naistehaigused. Kella 10. homm. kuni kella 7 õht. Troitskaja 11, krt. 7. Sissekäik paraaduksest.

Aprillikuu läheneb — uuendage aegsasti „Edasi" tellimist!